

Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIĄCA

WYDAWCA: ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

REDAKCJA i ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, PLAC WOLNOŚCI NR 14, POKÓJ NR 3, TELEFON 218-03

PRENUMERATA:

kwartalnie	Zł 3,—
półrocznie	„ 6,—
rocznie	„ 12,—
pojedynczy zeszyt	„ 1,—

CENY OGŁOSZEŃ:

cała strona przed tekstem	Zł 150,—
pół strony „ „ „	80,—
cała strona za „ „	100,—
pół strony „ „ „	60,—
drobne po 10 groszy za wyraz.	

TREŚĆ ZESZYTU 7-go Z DNIA 15 LIPCA 1939 ROKU.

1. Alojzy Jamroz — Miejski Inspektor Oświaty Pozaszkolnej — Oświata Pozaszkolna Samorządu m. Łodzi	699
2. Dr Izaak Lewin — radny m. Łodzi — Czy członkowie Magistratu są rów- nocześnie członkami Rady Miejskiej?	709
3. Stanisław Rachalewski — Z Kozin na Ślązaki (Zatartymi drózkami łódzkich mieszczan	713
4. Henryk Czaplicki — Inżynier-technolog — Organizacja zbiórki i skupu „Metalowych odpadków“ w Polsce	719
5. Protokół 10 posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 21 czerwca 1939 roku	730
6. Protokół 11 posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 22 czerwca 1939 roku	747
7. Sprawozdanie finansowe Zarządu Miejskiego w Łodzi za miesiąc czerwiec 1939 roku	767
8. Wykonanie budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas od 1 kwietnia do 30 czerwca 1939 roku	768
9. Kronika	770
10. Kwestia mieszkaniowa w miastach polskich	773
11. Nekrologi	774
12. Ruch służbowy pracowników etatowych Zarządu Miejskiego w Łodzi za miesiąc czerwiec 1939 roku	775
13. Przegląd ustawodawstwa	777
14. Obwieszczenia	779
15. Ogłoszenia	783

ALOJZY JAMROŻ

Miejski Inspektor Oświaty
Pozaszkolnej

OŚWIATA POZASZKOLNA SAMORZĄDU M. ŁODZI

WSTĘP

Samorząd m. Łodzi doceniając znaczenie oświaty pozaszkolnej utrzymuje szereg placówek kulturalno-oświatowych, z których korzystają szerokie sfery społeczeństwa łódzkiego. Świadczenia na ten cel nie należą do obowiązków ustawowych gminy. Mimo to jednak samorząd m. Łodzi nie szczędzi funduszków na rzecz oświaty pozaszkolnej i dąży stale do jej pogłębienia i rozszerzenia. Z roku na rok podnosi się wysokość świadczeń na ten cel i uruchamia szereg nowych działów pracy, względnie rozszerza już istniejące. Specjalną przy tym troską otacza się peryferie miasta, a wśród nich dzielnice zamieszkałe głównie przez robotników.

Samorząd m. Łodzi uważa pracę na tym odcinku za szczególnie ważną.

Łódź bowiem — to najpotężniejsze w Polsce skupienie ludności robotniczej, która do niedawna pozbawiona była możliwości korzystania z wszelkich prawie źródeł kultury i wiedzy. Potrzeby kulturalne tej grupy ludności wzrastają z każdym rokiem. Chodzi w tym wypadku głównie o młodzież robotniczą, która ukończyła szkołę powszechną, a nie może z różnych względów uczęszczać do szkoły średniej. Po opuszczeniu murów szkolnych wchodzi ona w najważniejszy okres swego życia. Jest to okres młodzieńczy. W nim kształtują się podstawy charakteru jednostki, budzą się jej zainteresowania społeczne i ostatecznej krystalizacji ulega jej światopogląd. Tymczasem w okresie tym młodzież jest zwykle pozostawiona sama sobie. Otoczona różnorodnym złem, szczególnie w środowisku wielkomiejskim, łatwo ulega różnym deprawującym ją wpływom. W takich warunkach to, co młodzież ta wyniosła ze szkoły powszechnej, traci zupełnie wpływ na jej postępowanie. Zrozumiała więc jest konieczność specjalnego zaopiekowania się nią i stworzenia jej takich warunków, w których mogłaby kontynuować pracę nad kształtowaniem swej osobowości. Placówki oświaty pozaszkolnej obejmują jednak swym zasięgiem również i dorosłych. Należy ich przy tym podzielić na dwie grupy. Do pierwszej zaliczymy analfabetów i tych, którzy nie posiadają ukończonej szkoły powszechnej, do drugiej zaś te jednostki, które zdobyły już minimum wiedzy przez ukończenie szkoły powszechnej, pragną jednak w godzinach wolnych od pracy zawodowej dalej kształcić się i rozwijać duchowo. Samorząd m. Łodzi dąży do zaspokojenia potrzeb kulturalnych obu grup ludności.

O akcji tej należy stale jak najdokładniej informować szerokie sfery społeczeństwa i podkreślać znaczenie tego rodzaju prac oświatowych. Oświata pozaszkolna bowiem zdobywa sobie coraz większe uznanie. Ustala się ogólny pogląd, że do pełnego i twórczego uczestniczenia w dążeniach narodu i państwa obok szkoły przygotowywać winny także różne placówki oświaty pozaszkolnej. Celem ich powinno być zaktywizowanie społeczeństwa i utrzymanie w nim pewnego stałego napięcia duchowego, które jest koniecznym warunkiem twórczego i produktywnego udziału w życiu zbiorowym.

Stanisław Szczepanowski powiedział w jednym ze swoich dzieł, że „nie ma nic, co by narody bardziej dzieliło, nad różnicę narodów czynnych i biernych“. Aktualności tych słów w dobie dzisiejszej nie trzeba udowadniać. Wszyscy dziś bowiem jasno rozumiemy, że musimy się stać narodem wybitnie aktywnym, o wysokiej prężności zarówno kulturalnej jak i gospodarczej. Pracy nad przebudową typu psychicznego Polaka podjęła się współczesna szkoła. Ale na niej poprzestać nie można. Współtwórczynią nowych wartości duchowych wśród szerokich sfer społecznych winna stać się i oświata pozaszkolna.

W związku z tym pojawia się coraz więcej głosów rehabilitujących wartość prac podejmowanych w tej dziedzinie. Między innymi wybitny uczony Bogdan Suchodolski w swej pracy p. t. „Polityka kulturalno-oświatowa w Polsce współczesnej“ mówi o oświacie pozaszkolnej w sposób następujący: „Uważana od lat za gorszą, niegodną zaufania drogę życiowych rozbitków lub ambitnych parweniuszów, zyskuje w dzisiejszych warunkach cywilizacyjnych znaczenie i wartość samoistną. Widzimy to wszędzie w świecie coraz lepiej, spodziewać się możemy, iż rola jej będzie wzrastać. Zdecydowane wstąpienie na tę drogę... pozwoli stosunkowo szybko i wydatnie podnieść poziom oświaty i dokonać demokratyzacji kultury“.

Ogólne cele pozaszkolnej działalności oświatowej samorządu m. Łodzi

Głównym celem jest jak najszerszej pojęta aktywizacja kulturalna i społeczno-obywatelska uczestników miejskich placówek oświaty pozaszkolnej i wytworzenie w nich ideowej kierunkowości życia psychicznego w duchu potrzeb narodu i państwa.

Środki działania.

Cele osiąga się przez rozbudzenie w uczestnikach impulsów życia duchowego i dążeń społeczno-kulturalnych i przez stwarzanie warunków umożliwiających zaspokojenie rozbudzonych potrzeb i pragnień.

Pracę oświatowo-wychowawczą prowadzą miejskie instytucje oświaty pozaszkolnej. Poza tym stosuje się środki oddziaływania kulturalno-wychowawczego w postaci organizowania odczytów, wycieczek, przedstawień teatralnych i koncertów muzycznych.

Charakterystyka poszczególnych placówek oświaty pozaszkolnej.

I. MIEJSKIE KURSY SPOŁECZNE

(uniwersytety powszechne)

a) Rozmieszczenie.

I Miejskie Kursy Społeczne mieszczą się w południowej części miasta przy ul. Rzgowskiej 62, II kursy w dzielnicy bałuckiej przy ul. Prusa 15, a III kursy w śródmieściu przy ul. Sienkiewicza 46 w lokalu Miejskiego Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego.

b) Cel nauczania.

Miejskie Kursy Społeczne mają za zadanie pogłębienie wiadomości naukowych słuchaczy, nabytych w szkole powszechnej i zaznajomienia ich z nowymi dziedzinami wiedzy. Poza tym Miejskie Kursy Społeczne dążą do wyrobienia w słuchaczach umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy i przygotowania ich do udziału w życiu społecznym.

c) Słuchacze.

Na I rok nauczania przyjmuje się kandydatów z ukończonym 18 rokiem życia, którzy przedstawią świadectwo ukończenia szkoły powszechnej III stopnia, względnie złożą egzamin wstępny.

Podstawą programu są przedmioty traktujące o Polsce i jej kulturze.

W I-ym roku nauczania należą do nich: 1) język polski (4 godz.), 2) historia Polski (2 godz.), 3) Geografia Polski (1 godz.), 4) nauka o Polsce współczesnej (1 godz.). W zakres programu II-go roku nauczania wchodzi 3 grupy przedmiotów: 1) nauki humanistyczne, 2) nauki społeczno-ekonomiczne i polityczne, 3) nauki przyrodniczo-geograficzne.

Organizacja nauczania.

Zajęcia na kursach odbywają się codziennie, z wyjątkiem piątków i niedziel, w godzinach wieczornych od 19-ej do 21-ej względnie 22-ej.

d) Program nauczania.
Stopień I.

Stopień II.

Nazwa przedmiotu	Tygodn. ilość godz.	Grupa przedmiotów	Przedmioty wchodzące w zakres poszcz. grup.	Tygodn. ilość godz.
1. Język polski	2	I. Nauki humanistyczne	1. Język polski	2
2. Historia Polski	2		2. Nauka o literaturze powszechnej	1
			3. Historia kultury i cywilizacji	1
3. Geografia Polski	1	II. Nauki społeczno-ekonomiczne i polityczne	1. Prawo i nauki polityczne	1
4. Nauka o Polsce współczesnej	1		2. Ekonomia	2
			3. Socjologia	1
5. Arytmetyka	2	III. Nauki przyrodniczo-geograficzne	1. Fizyka i chemia	2
6. Nauka o przyrodzie	1		2. Nauka o przyrodzie	1
7. Higiena	1		3. Geografia Europy i krajów pozaeuropejskich	1

Słuchaczy przyjętych na Kursy obowiązują systematyczne uczęszczanie na wykłady, branie czynnego udziału w dyskusjach, czytanie książek wskazanych przez nauczycieli oraz pisanie referatów. Warunkiem przejścia z Kursu I na II jest złożenie egzaminu ze wszystkich przedmiotów wykładanych na I roku nauczania.

Po ukończeniu Kursu II słuchacze składają egzamin końcowy i otrzymują świadectwo ukończenia Kursów.

Program pracy uwzględnia zarówno wykłady jak i ćwiczenia laboratoryjne i wycieczki. Ważnym dopełnieniem wykładów jest możliwość korzystania z bibliotek i czytelni istniejących przy Kursach.

Zajęcia trwają przez 8 miesięcy w ciągu roku. Rozpoczynają się 1 października, a kończą się 31 maja następnego roku kalendarzowego.

Personel nauczycielski.

Nauczycielami Miejskich Kursów Społecznych są głównie profesorowie łódzkich szkół średnich. Poza tym wykładają również prawnicy, lekarze i inżynierowie.

II) MIEJSKIE WIECZOROWE KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE dla DOROSŁYCH i MŁODZIEŻY.

a) Rozmieszczenie.

M.W.K.D. mieszczą się w dzielnicy bałuckiej przy ul. Smugowej 6, Mackiewicza 7 i Zgierskiej 116, w śródmieściu przy ul. Andrzeja 24 i Piotrkowskiej 249 i w południowej części miasta przy ul. Sosnowej 32.

b) Cel nauczania.

Kursy mają za cel zwalczanie analfabetyzmu wśród mieszkańców Łodzi i dokształcanie tych, co z jakichkolwiek powodów nie mogli ukończyć „normalnej“ szkoły powszechnej. Są one przeznaczone dla dorosłych i dla młodzieży, która przekroczyła wiek szkolny przed ukończeniem szkoły powszechnej.

c) Program nauczania.

Program nauczania odpowiada na ogół programowi publicznej szkoły powszechnej, jest jednak w pewnych punktach zmodyfikowany i przystosowany do potrzeb człowieka dorosłego względnie dorastającego.

Nauczanie odbywa się według „Programu szkół wieczorowych dla dorosłych“ opracowanego przez Instytut Oświaty Dorosłych w Warszawie

i poleconego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

d) Organizacja nauczania.

Cały kurs nauki trwa 5 lat. Po ukończeniu klasy V, odpowiadającej VII klasie szkoły powszechnej, abiturienti zdają egzamin końcowy i otrzymują świadectwo równoznaczne ze świadectwem ukończenia publicznej szkoły powszechnej III stopnia.

Tygodniowa ilość godzin nauczania w klasach niższych wynosi 12, a w klasie najwyższej 13.

Zajęcia szkolne odbywają się w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki w godzinach wieczornych od 1. IX. do 21. VI. następnego roku kalendarzowego.

e) Słuchacze.

Na I rok nauczania przyjmowani są bez egzaminu analfabeci i półanalfabeci. Do klas następnych przyjmuje się na podstawie egzaminu. Kandydaci winni mieć ukończoną 14 lat życia.

III) MIEJSKIE ŚWIETLICE DLA MŁODZIEŻY.

a) Rozmieszczenie.

Miejskie Świetlice dla Młodzieży mieszczą się w części północno-zachodniej miasta przy ul. Siewnej 6, w części południowej przy ul. Senatorskiej 8 i Podmiejskiej 21, a w śródmieściu przy ul. Kopernika 19.

b) Cele Miejskich Świetlic dla Młodzieży.

Celem jest roztoczenie opieki wychowawczej nad absolwentami szkół powszechnych w wieku od lat 14 do 18, przyzwyczajanie ich do kulturalnego spędzania chwil wolnych od pracy, budzenie wśród nich aktywności i stwarzanie warunków, w których mogliby rozwijać swoje wartości indywidualne i społeczno-obywatelskie.

c) Zajęcia świetlicowe.

Praca w świetlicach opiera się na zespołach, liczących od kilku do kilkunastu osób, posiadających wspólne zainteresowania. Zajęcia w świetlicach nie są ograniczane żadnym z góry narzuconym programem. Kierownik świetlicy posiada jedynie program ramowy, a na początku

każdego roku ustala się ogólne wytyczne pracy. Dąży się przy tym do tego, by zajęcia w świetlicach były jak najbardziej urozmaicone. Organizuje się chóry, angażując specjalnych instruktorów, tworzy się zespoły muzyczne i teatralne, wprowadza się ćwiczenia cielesne, by jak najbardziej zróżniczkować zajęcia w świetlicy i by w ten sposób uczynić pobyt w niej miłym i pozbawionym nudy i monotonii. Specjalną opieką otaczają się przy tym zespoły zajęć praktycznych, doceniając wielką wartość wychowawczą tego rodzaju zajęć. W związku z tym niektóre ze świetlic zaopatrzone w potrzebne narzędzia i materiały, a świetlicę przy ul. Podmiejskiej 21 wyposażono w specjalne warsztaty, które umożliwiają prowadzenie zajęć praktycznych w skali bardzo szerokiej. Wielką wagę przypisuje się również do zajęć intelektualnych. Organizuje się pogadanki i odczyty i urządza się żywe dzienniki i wieczory dyskusyjne.

Rozwija się także praca zespołów samokształceniowych. Pracę tę ułatwiają czasopisma i radiodbiorniki, w które zaopatrzone zostały wszystkie świetlice miejskie. Uczestnicy mogą również korzystać z bibliotek świetlicowych. We wszystkich prawie świetlicach istnieje samorząd, na którego terenie młodzież przygotowuje się do przyszłego udziału w życiu społecznym.

d) Pracownicy świetlicowi.

Za całokształt pracy w świetlicy odpowiedzialny jest kierownik świetlicy. Poszczególne działy pracy prowadzi specjalisci-instruktorzy.

e) Czas trwania zajęć.

Świetlice czynne są w ciągu roku przez dziesięć miesięcy (od dnia 1 września do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego).

Świetlice czynne są w godzinach wieczorowych przez wszystkie dni powszednie i zajęcia w nich trwają od 2-eh do 5-ciu godzin dziennie.

IV) ŚWIETLICE DLA SŁUCHACZY KURSÓW.

Świetlice tego rodzaju istnieją przy Miejskich Kursach Społecznych i Miejskich Wieczorowych Kursach Doksztacających dla Dorosłych i Młodzieży i są dostępne tylko dla słuchaczy wymienionych kursów.

Współdziałają one z kursami w wychowywaniu młodzieży i są ośrodkami rozrywki i życia towarzysko-koleżeńskiego. Na terenie ich uprawia się różnorodne zajęcia. Żywą działalność rozwijają zespoły zajęć praktycznych. Niektóre z tych świetlic posiadają własne warsztaty sto-

larskie i przybory do robót introligatorskich. Istnieją również zespoły chóralne, muzyczne i teatralne.

Świetlice dla słuchaczy kursów czynne są raz w tygodniu w ciągu trzech godzin. Jedyne świetlica przy Miejskich Kursach Społecznych na Bałutach otwarta jest codziennie (z wyjątkiem niedziel).

V) MIEJSKIE KURSY OŚWIATOWE DLA WIĘZNIÓW.

Kursy Oświatowe zorganizowane na terenie więzień przy ulicy Kopernika 29, Kraszewskiego 4 i Gdańskiej 13.

Obejmują one następujące działy pracy oświatowej:

- 1) nauczanie systemem szkolnym więźniów dorosłych w zakresie niższych klas szkoły powszechnej;
- 2) pracę wychowawczą prowadzoną na terenie świetlic więziennych;
- 3) prowadzenie biblioteki i kierowanie czytelnictwem;
- 4) tworzenie i prowadzenie kółek pracy teatralnej i zespołów chóralnych.

Kursy Oświatowe czynne są w ciągu roku przez 8 miesięcy (od dnia 1 października do dnia 31 maja następnego roku kalendarzowego).

VI) MIEJSKIE KURSY DLA PRZEDPOBOROWYCH.

a) Rozmieszczenie.

Miejskie Kursy dla Przedpoborowych mieściły się w roku szkolnym 1938-39 w następujących lokalach publicznych szkół powszechnych:

- 1) przy ul. Staszica 1-3,
- 2) „ „ 11 Listopada 72,
- 3) „ „ Szpitalnej 9-11,
- 4) „ „ Drewnowskiej 88,
- 5) „ „ Przyszkole 18,
- 6) „ „ Zgierskiej 116,
- 7) „ „ Sienkiewicza 11,
- 8) „ „ Franciszkańskiej 76,
- 9) „ „ Pabianickiej 34,
- 10) „ „ 11 Listopada 192-4.

b) Cel nauczania.

Kursy mają za zadanie umożliwienie zdobycia przez uczestników niezbędniejszych wiadomości z zakresu języka polskiego, rachunków i nauki o Polsce współczesnej oraz intelektualne i moralne przysposo-

bień młodzieży do służby wojskowej przez wyrobienie w niej postawy obywatelsko-żołnierskiej i właściwego stosunku do państwa. Celem ich jest również zwalczanie analfabetyzmu wśród dorosłych.

c) Program nauczania.

W zakres programu nauczania wchodzi następujące przedmioty: 1) język polski, 2) rachunki, 3) nauka o Polsce współczesnej, 4) nauka religii, 5) przysposobienie wojskowe.

d) Organizacja nauczania.

Kurs nauczania trwa 3 lata. Program kursu trzyletniego obejmuje 315 godzin zajęć i rozłożony jest na trzy części po 105 godzin. Nauka odbywa się w okresach jesienno-zimowych.

e) Słuchacze kursów.

Na kursy przyjmuje się młodzież obojga płci w wieku od lat 14 do 21. Analfabetów przyjmuje się na kursy początkowe. Kursy są przeznaczone przede wszystkim dla przedpoborowych z trzech ostatnich roczników przed wcieleniem do wojska. Młodszy i starszy płci obojga mogą brać w nich udział w zależności od ilości wolnych miejsc na kursie.

ZAKOŃCZENIE.

Tak się przedstawia działalność samorządu m. Łodzi w dziedzinie organizowania pozaszkolnej pracy oświatowej. Należy jeszcze podkreślić, że Zarząd Miejski, dążąc do rozszerzenia i pogłębienia tej pracy, prowadzi w ciągu całego roku szkolnego systematyczną akcję odczytową, z której korzystają uczestnicy wszystkich omówionych placówek oświatowych. Każdego tygodnia organizuje się trzy odczyty, które są wygłaszane w lokalach Miejskich Kursów Społecznych. W roku szkolnym 1938-39 urządzono 80 prelekcji. Treść ich była różnorodna. Niekiedy wiązała się z programem nauki systematycznej, innym znów razem dotyczyła spraw aktualnych lub zagadnień specjalnie interesujących środowisko słuchaczy.

W odczytach tych uwzględniono następujące cykle tematów:

- 1) Zagadnienia ekonomiczno-społeczne,
- 2) „ ustrojowo-polityczne,
- 3) „ związane z historią Łodzi,
- 4) „ obronności kraju,
- 5) „ rozwoju kultury i cywilizacji,

- 6) Zagadnienia z dziedziny techniki samokształcenia,
- 7) „ „ „ higieny społecznej,
- 8) „ „ „ odkryć naukowych,
- 9) „ „ „ literatury,
- 10) „ „ „ urbanistyki.

Frekwencja na poszczególnych odczytach waha się od 50 do 400 osób.

Prelegentami są wybitni łódzcy działacze społeczni i oświatowi.

Ogólnej działalności oświatowo-kulturalnej prowadzonej przez Zarząd Miejski w Łodzi wybitny udział biorą i muzea miejskie. Na terenie ich organizuje Wydział Oświaty i Kultury cykle odczytów z dziedziny teorii sztuki, prehistorii, etnologii i etnografii. Każda z prelekcji połączona jest z pokazem muzealnym, względnie ilustruje się ją odpowiednimi przezręczami. Zainicjowano w ten sposób ścisłą współpracę miejskich placówek oświaty pozaszkolnej z muzeami miejskimi, celem odpowiedniego wyzyskania eksponatów muzealnych w pracy dydaktyczno-wychowawczej. Dzięki temu zapewniono muzeom należną im rolę w ogólnej akcji oświatowej.

Ponadto samorząd m. Łodzi organizuje dla uczestników miejskich placówek oświaty pozaszkolnej bezpłatne koncerty muzyczne, poranki literackie i umożliwia im odwiedzanie teatru za niewielką opłatą.

Wielki nacisk kładzie się również na wychowanie fizyczne.

W niektórych placówkach organizuje się gry i zabawy ruchome. Nawiązano również kontakt ze Związkiem Strzeleckim, który podjął się prowadzenia zajęć Przysposobienia Wojskowego dla uczestników miejskich placówek oświaty pozaszkolnej.

Wszystko to dowodzi, że pozaszkolna działalność kulturalno-oświatowa samorządu m. Łodzi jest dość zróżnicowana. Widoczne jest w niej dążenie do jak najpełniejszego oddziaływania na tych wszystkich, którzy dobrowolnie zgłaszają się do miejskich placówek oświaty pozaszkolnej. Samorząd m. Łodzi pragnie przy tym działalność swą na tym odcinku jak najbardziej przystosować do potrzeb warstwy robotniczej, która stanowi największy odłam ludności m. Łodzi.

CZY CZŁONKOWIE MAGISTRATU SĄ RÓWNOCZEŚNIE CZŁONKAMI RADY MIEJSKIEJ?*)

Stanowiącą podstawę ustroju samorządu terytorialnego w Polsce ustawa z dnia 23 marca 1933 roku (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 294) wykazuje w odniesieniu do szeregu kwestyj poważne luki. Jedną z luk tych jest brak wyraźnego przepisu, czy członkowie Zarządu Miejskiego (burmistrz, prezydent, wiceburmistrz, wiceprezydenci, ławnicy) wchodzi w skład Rady Miejskiej.

Dekret Naczelnika Państwa o samorządzie miejskim z dnia 4 lutego 1919 roku (Dz. Pr. P. P. nr 13, poz. 140), który przed ustawą z dnia 23 marca 1933 roku normował na terenie b. zaboru rosyjskiego zasady ustrojowe samorządu terytorialnego, był pod tym względem kompletniejszy. Art. 12 dekretu tego stanowił bowiem wyraźnie: „Członkami rady miejskiej są radni i członkowie magistratu“. Wobec tego nie nasuwał już wątpliwości i art. 14 tego dekretu, który brzmiał: „Radny, wybrany na członka magistratu, traci swój mandat, na jego zaś miejsce wchodzi zastępca“. Sformułowanie tego ostatniego artykułu, w razie braku art. 12, byłoby równoznaczne z wykluczeniem członków magistratu ze składu rady miejskiej; jeżeli bowiem wybór na członka magistratu pociąga za sobą automatyczną utratę mandatu członka rady miejskiej, to jakżeby przypuścić można, że mandat członka magistratu jest równocześnie i znów automatycznie mandatem członka rady miejskiej? Byłoby to typowe błędne koło. Jednakże wobec wyraźnego brzmienia art. 12 dekretu z 4 lutego 1919 roku, jasną była intencja art. 14-go: radny, wybrany na członka magistratu, wchodzący z tego tytułu do rady miejskiej, ustępował swego miejsca w radzie zastępcy, gdyż nie mógł piastować równocześnie dwoch mandatów radzieckich: jednego jako członek magistratu, a drugiego — jako radny. Właściwe sformułowanie tej zasady brzmiałoby: „Radny, wybrany na członka magistratu, wchodzi w skład rady miejskiej jako członek magistratu, dotychczasowy zaś jego mandat obejmuje zastępca“.

Ustawa z dnia 23 marca 1933 roku przejęła dawny art. 14 dekretu lutowego, w jego błędnym sformułowaniu, jako art. 37 ust. 6: „Radny, obejmując stanowisko członka zarządu miejskiego, traci mandat radnego“. Natomiast art. 12 dekretu lutowego nie wszedł do ustawy z dnia 23 marca 1933 roku. Nasuwa się wobec tego pytanie: czy ustawa marcowa uchyliła

*) Artykuł powyższy zamieszczamy jako dyskusyjny. Poglądy, w nim wyrażone, są poglądami samego autora.

zasadę, że członkowie magistratu wchodzić równocześnie w skład rady miejskiej?

Pewnych wskazówek co do intencji ustawodawcy w tej materii udzielić nam mogą art. 1 ust. 4, art. 35 ust. 3 i art. 84 cytowanej ustawy.

Art. 1 ust. 4 ustawy marcowej powiada: „Członkowie rad (gminnych, miejskich, powiatowych) noszą nazwę radnych, z wyjątkiem członków organów zarządzających, jeżeli ci wchodzić do składu rady“. Wynika stąd, że członkowie organów zarządzających mogą ale nie muszą wchodzić w skład rad; ustawodawca uzależnił to wyraźnie od warunku „jeżeli ci wchodzić do składu rady“, odsyłając widocznie do przepisów szczegółowych w dalszych artykułach samej ustawy.

Istotnie z pośród trzech kategorii członków rad, wymienionych w nawiasie w art. 1 ust. 4, a więc członków rad: a) gminnych, b) miejskich i c) powiatowych — dwie nie nasuwają żadnych wątpliwości. Art. 11 ust. 1 powiada odnośnie do członków rady gminnej: „Członkami rady gminnej są: wójt, jako przewodniczący, podwójci, ławnicy oraz radni“. Zaś art. 56 powiada odnośnie do członków rady powiatowej: „Członkami rady powiatowej są radni i członkowie wydziału powiatowego“. A więc tu kwestia jest zupełnie jasna. Warunek, postawiony w art. 1 ust. 4 ustawy marcowej, został odnośnie do członków organów zarządzających w samorządzie gminnym i powiatowym spełniony, natomiast odnośnie do samorządu miejskiego ustawa normy podobnej nie zawiera. Oczywistym byłby tu więc wniosek, że w samorządzie miejskim członkowie organów zarządzających nie wchodzić w skład rad.

Art. 35 ust. 3 ustawy marcowej zawiera normę, że „burmistrz lub prezydent miasta, przewodnicząc w radzie miejskiej, bierze udział w głosowaniu, jeżeli w myśl dotychczasowych postanowień jest członkiem rady“. Odnosi się to do cytowanego już tu art. 12 dekretu Naczelnika Państwa o samorządzie miejskim, który wyraźnie przewidział, że członkowie magistratu wchodzić w skład rady miejskiej. Podobnie było zresztą i w b. zaborze austriackim, z tą jedynie różnicą, że na podstawie dawnego ustawodawstwa austriackiego członkowie zarządów miejskich byli wogóle wybierani wyłącznie z pośród radnych i po wyborze ze składu radnych nie ustępowali. Jednakże tu stwierdzić można: jeżeli ustawa marcowa zmierzałaby do zaliczenia w przyszłości członków magistratu do rad miejskich, to należałoby art. 35 ust. 3 raczej ująć w formę kategoriyczną, a warunek opuścić. Byłaby wówczas wyraźna norma, że burmistrz lub prezydent — przypuściwszy, że wchodzi z urzędu w skład rady miejskiej — biorą też udział w głosowaniu mimo przewodniczenia. Trudno zaś przyjąć, że art. 35 ust. 3 miał na celu wyłącznie przepis przejściowy, gdyż postanowienia przejściowe mieszczą się w odrębnym dziale III-cim ustawy

(art. 102 i nast.) i niezrozumiałym byłoby wyodrębnienie w tym miejscu tego jednego przepisu przejściowego.

Art. 38 ust. 2, pkt. b ustawy marcowej przewidywał, że odrębny statut, jaki Prezydent Rzeczypospolitej był władny w ciągu 3-ch lat wydać w drodze rozporządzenia z mocą ustawy dla miast: Krakowa, Lwowa, Łodzi, Poznania, m. st. Warszawy i Wilna, może zawierać m. in. „ustalenie, czy mandat radnego może być łączony z mandatem członka zarządu miejskiego oraz czy członkowie zarządu wchodzi w skład rady.“ Postanowienie to, rzecz jasna, nie ujawnia intencji ustawodawcy w tej materii, świadczy jedynie o tym, że kwestię tę uważał za otwartą.

Natomiast znamienne jest okoliczność następująca: w odrębnym dziale II-im ustawy marcowej zostały w 3 rozdziałach ujęte przepisy, dotyczące poszczególnych obszarów Państwa. Rozdział I-szy (art. 75—81) odnosi się do województwa białostockiego (z wyjątkiem powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego) oraz województw: kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego, a zatym do obszaru, na którym aż do wejścia w życie ustawy z dnia 23 marca 1933 roku obowiązywał dekret Naczelnika Państwa z dnia 4 lutego 1919 roku. Otóż w rozdziale tym nie ma żadnego postanowienia odnośnie do zagadnienia, czy członkowie magistratu wchodzi w skład rad miejskich. Dalszy rozdział II-gi zawiera przepisy, dotyczące b. zaboru austriackiego i oto wśród przepisów tych umieszczony został specjalny art. 84 o brzmieniu następującym: „Członkami rady miejskiej są: przełożony gminy, jego zastępca (zastępcy), ławnicy oraz radni“.

Widzimy więc, że odnośnie do b. zaboru austriackiego uważał ustawodawca za konieczne postanowić wyraźnie, że członkowie magistratu wchodzi w skład rad miejskich. Czyżby a contrario wnioskować należało, że na obszarze innych województw, aniżeli 4 województwa małopolskie, członkowie magistratu nie wchodzi w skład rad miejskich? Ale jaka byłaby tu ratio legis? Dlaczego w Małopolsce miałyby na zasadzie tej samej ustawy obowiązywać inne formy ustrojowe samorządu terytorialnego, aniżeli w całej Polsce?

Nadmienić się przy tym godzi ponownie, że instytucje odrębnych magistratów były w dawnym ustawodawstwie austriackim nieznanne; rada miejska wyłaniała tam z pośród siebie magistrat (burmistrza względnie prezydenta, tegoż zastępców i t. zw. asesorów miejskich); w skład magistratu wchodził więc wyłącznie radni, którzy też nimi dalej, po wyborze na członków magistratu, pozostawali. W konsekwencji nie można przyjąć, że art. 84 ustawy marcowej miał ten cel, by podkreślić jakąś szczególną inowację w stosunku do województw małopolskich; albowiem i przed ustawą marcową członkowie magistratu byli tam równocześnie członkami rady miejskiej.

Obydwa rozporządzenia wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych do ustawy marcowej, a mianowicie rozporządzenie z dnia 9 października 1933 (Dz. U. R. P. nr 80, poz. 577) oraz rozporządzenie z dnia 15 grudnia 1933 (Dz. U. R. P. nr 100, poz. 769), nowych postanowień w tej materii nie zawierają.

Z KOZIN NA ŚLĄZAKI.

ZATARTYMI DRÓŻKAMI ŁÓDZKICH MIESZCZAN.

Kto zna Łódź, kogo wypiastrowała ona i komu przed 40 laty szumiały tu nad kołyską resztki jej lasów, musiał przyjść do wniosku, że zbyt często zmienia się nazwy ulic, dzielnic, a nawet przedmieść z pominięciem ich historycznego pochodzenia, w sposób odbiegający od istoty rzeczy i przekreślający przejawiające się w tych nazwach dowody łódzkiej tradycji.

Zdarzały się fakty, że rdzenny łodzianin, powróciwszy do miasta rodzinnego po latach rozłąki, nie poznawał Łodzi, przybranej w odmienne szaty. Stawał bezradny, ztracał orientację, gorzko się uśmiechał i czuł się obco w rodzinnym mieście, bo nazwa ulicy, tak ściśle wiążąca się z jego dzieciństwem i jego młodością, nazwa ulicy, której nic nie zdołało by wymazać z pamięci, przestała istnieć. Zasięgał tedy informacji, on, dziecko Łodzi fabrycznej, któremu dobrze był znany każdy kąt, każda ulica, ogród i plac. Nie interesują go zmienione nazwy dzielnic nowych miasta, z dumą przyjmuje do wiadomości i z satysfakcją zapoznaje się z terenami rozbudowanymi i zabudowanymi, raduje się z nowych parków, ogrodów, nieznanych skwerów, nie szczędząc uznania tym wszystkim czynnikom, które tę, ongiś wysepkę na dość burzliwym oceanie internacjonalizmu — Łódź, tak wspaniale odmieńczyły i przywróciły właściwy charakter miasta rdzennie polskiego.

Trudno wszak było tolerować i zachowywać ślady wiekowej niewoli — nazwy takich ulic, jak: Gubernatorska, Ekatierynburaska, Olgińska, pasaż Szulca i Majera, Promenadę. To też ulicom tym nadano odpowiednie nazwy: Abramowskiego, św. Jerzego, Piramowicza, I Maja, Moniuszki, Traugutta, Al. Kościuszki itd. Słusznie zmienia się nazwy ulic, które nie mają nic wspólnego z przeszłością Łodzi. Nieuzasadniony jest sentyment, a przesadną czułościowość kociego przywiązania do miejsca, lub nazwy, która w całości życia ośrodka wielkomiejskiego jest tylko pustym dźwiękiem. Nic dziwnego, że nazwy takie przebrzmiewają bez echa, ale warto zastanowić się nad kwestią zaniku takich nazw dzielnic Łodzi, które przecież powiązane są złotą nicią z minionymi wiekami miasta.

Nie wydaje mi się, iżby łodzianin, który miał szczęście ujrzeć światło słońca w pełni swobód obywatelskich, a nie zaznał goryczy niewoli, mógł

bez pomocy staroświeckich przewodników przejść bez błądzenia naprzykład z Kozin na Ślązaki czy Złote Wesele. Nie zna on tych nazw, nie orientuje się w ich pochodzeniu, są one dlań obce, chociaż tak ściśle powiązane z przeszłością Łodzi.

Zaciera się nazwa Kozin. Współcześni używają nowego określenia dla tej jednej z najstarszych dzielnic Łodzi. Nazywają ją Polesiem Konstantynowskim i pod pojęcie to podeciągają hurtem wszystko, co istniało w sąsiedztwie wyciętych lasów konstantynowskich, a więc Koziny, Manię, Żubardz i t. zw. popularnie przed laty czterdziestu — Klapitkę. Stare te nazwy przechowały się jeszcze tylko w pamięci pokoleń starszych. Miały przecież one swoje głębokie uzasadnienie. Dowodzi tego analiza pochodzenia takich nazw, jak: Koziny, Zubardz, Klapitka, Praga, Ślązaki, Księży Młyn, Wólka, Złote Wesele, Karolew, Grinbach na, Widzewie Mania, Bałuty, Zabieniec, Kały, Glinianki, Rokicie, Retkinia itp. Nazw takich było przed laty znacznie więcej. Czas jednak zatarł je i z życia wyeliminował.

Źródła historyczne wspominają, że w końcu XV i na początku XVI stulecia ówczesną Łódź otaczały na północym zachodzie licznie rozmieszczone pola uprawne mieszczan łódzkich. Po obydwóch stronach rzeki Łódki ciągnęły się pola o tego rodzaju nazwach, jak: Niedźwiedź, Stegna, Zarzeczce, Koryciska, Nowe lub Kątne Przymiarki, Długie Przymiarki i Żelazowskie, a między tymi również pola zwane Kozinami. Na południowym zachodzie istniały pola podobne uprawne mieszczan łódzkich. Nosiły one takie nazwy, jak: Wzdżary, Kąty, Lipinki, Wiązowa, Łaysce, a na wschodzie w pobliżu Starego Miasta nad Łódką, wzdłuż traktu brzezińskiego — pola zwane Pogorzelem, na zachodzie zaś — grunta zwane Borkiem.

Na pytanie: skąd się wzięły tego rodzaju charakterystyczne nazwy, odpowiadają kroniki Łodzi. Stwierdzają one, że gdy mieszczan było mało, każdy wiedział, gdzie się jego działka rolna znajduje, a więc wystarczyło podać swoje nazwisko, aby wszyscy współcześni i potomni wiedzieli, gdzie jest dany grunt. Jednocześnie w miarę powiększania się liczby ludności, przybływały nowe tereny, a dawne ulegały co raz silniejszym rozdrobnieniom. Stąd trzeba było jakoś oznaczyć grunty, aby zapobiec nieporozumieniom i w tym celu zaczęto określać pola przez nazwy i przez oznaczenie ich sąsiedztwa.

Każda z wymienionych nazw posiadała oczywiście swoje uzasadnienie. Pola zwane Gliniankami charakteryzowały właściwości podglebia. Były to pola obfitujące w pokłady gliny. Dzisiejsza ulica Cegielniana, posiada źródło swej nazwy właśnie w Gliniankach. Na terenach bowiem tych

pól istniały w początkach 19 stulecia cegielnie masowo produkujące cegłę dla rozwijającej się Łodzi fabrycznej. Stąd pochodząca nazwa ulicy Cegielnianej, tak ściśle łącząca się z przeszłością miasta, winna być zachowana.

Słusznie uczyniono w swoim czasie, zmieniając przedłużenie ulicy Cegielnianej, zwanej Nowo-Cegielnianą, na ulicę Śródmiejską. Nie wiele pozostało z tych starych nazw, określających pewne dzielnice Łodzi, jak Ślązaki, Księży Młyn, Praga, Koziny, Złote Wesele i Wólka. Zachowały się tylko nazwy Karolewa i Rokicia. Dziś nie ma Pogorzeli, Lasku, Borku, Niedźwiedzie, Przymiarków, Korycisk, Stegni i Lipinek, Łaysc, Wzdżar oraz Serza. Ginie nazwa, która uzasadnienie swego pochodzenia znajduje raczej w legendzie — Żubardzia.

Interesujące jest wszelako pochodzenie takich nazw, jak: Klapitka, Koziny, Praga, Księży Młyn, lub Księża Wieś, Ślązaki i Wólka, Złote Wesele, Żubardź i Karolew itp. oraz gdzie położone były miejscowości o tych nazwach i gdzie ich poszukiwać. Nie dla wszystkich nazw przedmieść Łodzi znajdziemy uzasadnienie w kronikach historycznych. Dla większości nazw źródeł poszukiwać należy raczej w tradycji, przechodzącej z pokolenia na pokolenie. Podobnie jak nazwę Żubardzia uzasadnia legenda, stwierdzająca istnienie przed wiekami w tym miejscu w lasach łódzkich żubrów, można by przypuszczać, że Koziny wzięły swą nazwę niewątpliwie od saren-kóz, jak pola, Niedźwiedziem zwane, od niedźwiedzia, pojawiającego się być może w tych okolicach. Z pól mieszczańskich łódzkich przemieniły się Koziny w ludne dziś i gęsto zabudowane przedmieście, ciągnące się wzdłuż ulicy Srebrzyńskiej, dawnego gościńca Srebrenieckiego.

Niesłusznie podciąga się je pod nazwę Polesia Kontantynowskiego. Koziny zabudowane, o charakterze przedmieścia istniały już w końcu 19 stulecia. Były one wprawdzie nieurządzone, pozbawione dróg bitych, komunikacji z miastem, oświetlenia lecz zamieszkane gęsto przez robotniczą ludność Łodzi. Złą miały przed laty opinię. Były ciemnym i niespokojnym kątem podmiejskim, w którym o zmroku już cichło życie, a z zakamarków wyłaniał się świat podziemny. Nożownictwo, napady, pijaństwo dosadnie charakteryzowały to łódzkie przedmieście, podobnie, jak się to działo z Bałutami.

Wokół Kozin rozciągały się na szerokiej przestrzeni pustkowie, częściowo tylko zajęte pod uprawne pola. Dziś częściowo zniknęły one. Miasto, chcąc w przestrzeni życiowej, ekspansją swą objęło przedmieście, zespoliło Koziny z Łodzią, połączyło przedmieście komunikacją tramwajową, urządziło drogi i oświetliło. Na pustych, rozległych polach powstały zakłady handlowe i przemysłowe. Kiedy przed laty można było

swobodnie przechodzić polami z ulicy Konstantynowskiej, dziś 11 Listopada, na Srebrzyńską do Kozin, dziś po obydwóch stronach dawniejszych pól Kozin wyrosły mury rozprzestrzeniającej się Łodzi.

Kraniec tego przedmieścia, graniczący z dzisiejszym Polesiem Konstantynowskim, a z dawnymi terenami lasów miejskich, zajmowała osada zwana popularnie przez mieszkańców Łodzi „Klapitką”. Nazwa ta pochodzi, jak zresztą stwierdzają najstarsi mieszkańcy Łodzi, od nazwiska jednego z obywateli tamtejszych, który utrzymywał w pobliżu drogi żelaznej Łodzi Kaliskiej dom zajezdny-karcznię z ogrodem i terenami rozrywkowymi. Był nim karczmarz Klapitka. Znała go dobrze cała robotnicza Łódź, licznie odwiedzająca jego dom zajezdny w niedziele i święta. Nieźle się miał z odwiedzin takich karczmarz Klapitka. W ogródku rzępoliła muzyczka, na deskach wybijano „poleczkę” i obficie raczono się alkoholem. Tuż przy karczmie zaczynał się las, wycięty w czasie wielkiej wojny światowej na opał dla mieszkańców Łodzi. Pamiętał on czasy niespokojne, lata gwałtownych porывów wolnościowych robotniczej Łodzi, pamiętał czasy rewolucji.

W okresie powstania styczniowego 1863 roku wielkorządcą łódzki Broemzen usiłował lasy te wyciąć, ponieważ jak stwierdzał były one siedliskiem oddziałów powstańczych.

Po prawej stronie lasu tego, dziś na terenie Polesia Konstantynowskiego, było miejsce kaźni, cmentarzysko tych wszystkich, których za walkę o wolność dosięgła kula zaborcy lub stryczek kata Ryszarda Fremła, Niemca o czarnej duszy, kryjącej się pod dobrze znaną rewolucjonistom łódzkim czarną jego peleryną. Miejsce to upamiętniła Łódź wzniesieniem w pobliżu szosy Konstantynowskiej na terenie parku ludowego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego pomnika Wolności, pod którego strzelistą kolumną spoczywają prochy bojowników wolności.

W pobliżu mostu kolejowego, również po stronie prawej na dzisiejszym terenie alei Unii, mieścił się w latach 1915-16 cmentarz wojenny niemiecki. Grzebali na nim okupanci masowo umierających od ran żołnierzy niemieckich, których na cmentarz wywożono specjalnie skonstruowanym wagonem tramwajowym w formie karawanu. Cmentarz ten usunięto, a kości pogrzebanych ekshumowano.

Podobnie przedstawiała się dzielnica zwana popularnie „Pragą” łódzką. Tworzyły ją tereny zajęte później pod zabudowania remizy tramwajowej przy zbiegu ulic Narutowicza i Tramwajowej.

Zamieszkiwali ją liczni podwórzowi muzykanci, katarzyniarze i lutniści, grywający również i w lokalach publicznych. Śmieszny to był „narodek”, kłótniwy i niespokojny.

Praga była siedliskiem złodziei, swego rodzaju gettem złodziejskim, utrzymującym ścisły kontakt z policją. Wiedział też łodzianin, gdzie należy szukać skradzionego mu garnituru czy futra. Na Pradze odnajdywał łup bez pomocy policji. Środek dzielnicy, Pragą zwanej, zajmował dużych rozmiarów staw. Mieścił się on naprzeciw dzisiejszego gmachu szkoły realnej zgromadzenia kupców m. Łodzi. Wody jego ściągały łodzian, spragnionych kąpiele. Nie pozostał po stawie ślad. Wyrosły na jego terenie gmachy użyteczności publicznej. Dzielnica ta staje się dziś jedną z najefektowniejszych dzielnic Łodzi z Placem im. gen. H. Dąbrowskiego a dawniejszym Targowym Rynkiem, w środku którego wznosiła się przed laty dużych rozmiarów buda drewniana łódzkiego cyrku. Budę tę rozebrali mieszkańcy miasta na opał w czasie wielkiej wojny światowej. Na miejscu tym dziś wznosi się mury, obok pałacu Sprawiedliwości, gmachu reprezentacyjnego łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego.

Nadmienić należy, że Praga obfitowała w liczne zbiorniki wodne. Podobny staw mieścił się również na miejscu, które zajęte zostało pod gmach Sądu Okręgowego. Wokół stawu ciągnęły się łąki, na których ludność robotnicza pasła masowo kozy.

Bogatą tradycję posiada dzielnica, granicząca z Widzewem — Księży Młyn, nazwany przez osadników Pfaffendorfem. Powstał tu pierwszy ogród publiczny, zwany Angielskim. Jest to dzisiejszy park „Źródlika“, po niemiecku zwany „Kwela“, stykający się z Wodnym Rynkiem.

Po stronie prawej Wodnego Rynku, na dzisiejszym skwerku miejskim przed laty 30 rozciągał się niezabudowany plac sąsiadujący z parkiem „Źródlika“. Obrabiała tu miejsce głośnie i popularna w swoim czasie „Fajka“ łódzka. Ciekawie ona powstała.

Zaborcy organizowali na Wodnym Rynku t. zw. „Fajkę“ coś w rodzaju „Prateru“. Plac „Fajki“ stawał się bajką z tysiąca i jednej nocy. Grały tu katarynki, wróżyły cyganki, zbiegali się z całego świata rozmaitego autoramentu komicy, mistrzowie ciemnego kunsztu, kręciły karuzele i kołysały huśtawki. Tłumy cieszyły się. Wiewały tu na wietrze szerokie, fałdziste, perkalikowe spódnice tancerek, wirowano na karuzelach, jeżdżono na „piekielnym kole“.

Znaną dzielnicą są łódzkie Ślązaki. Były to tereny, ciągnące się w południowo-wschodniej części miasta, graniczące z jednej strony z wsią rządową Zarzew, a od strony południowej z dobrami prywatnymi Chojny.

Tereny te podzielone zostały w okresie osadnictwa przemysłowego na liczne place rękodzielnicze, na których zamieszkiwali osadnicy, pochodzący ze Śląska. W ten sposób powstała osada zwana Ślązakami. Przybył tu jeden ze ślązaków, zwany Markiem Kamizelą. Stanowczo zaprzeczał

i protestował, jeżeli ktoś usiłował nazywać go Niemcem. Był bowiem Polakiem z ojca, dziada i pradiada, chociaż słabiutko władał językiem polskim. Na tych to Ślązakach łódzkich dziś szukać należy cieniów Marka Kamizeli. Żyje on. Duch jego wcielił się w czółna i krosna, a żyje w śpiewie transmisyj, w stukocie kół, tłoków i śrub.

Od wsi Wólka przyjęła nazwę dzielnica Wólką zwana. I tutaj powstały liczne osady prządków i place rękodzielnicze.

Warto zaznaczyć, że tu, gdzie dziś wznosi swe strzeliste wieże katedra św. Stanisława Kostki, w swoim czasie istniał plac Fabryczny a naprzeciw Rynek Bielnikowy, zajęty później pod pałac Scheiblerów.

Wszystkie wspomniane nazwy należą do przeszłości. Nie znają ich młode pokolenia Łodzi.

HENRYK CZAPLICKI

Inżynier-technolog

**ORGANIZACJA ZBIÓRKI I SKUPU
„METALOWYCH SUROWCÓW ODPADKOWYCH“
w POLSCE**

Przystępując do opracowania projektu organizacji powyżej określonej, należy stwierdzić:

- 1) jakie jest zapotrzebowanie w ogóle polskiego przemysłu metalowego (hutniczego, lejarского itp.), na bardzo wartościowe surowce, pochodzące z zużytych wyrobów metalowych i z odpadków przy wytwórczości samych wyrobów — noszących nazwę: „Metalowych surowców odpadkowych“.
- 2) jaki udział w pokryciu tego zapotrzebowania bierze obecnie zbiórka ich w całym kraju i przywóz z zagranicy.
- 3) jaki udział w pokryciu tego zapotrzebowania może mieć zbiórka ich w kraju.
- 4) jaki udział winny wziąć w tej akcji Samorzady Miejskie — specjalnie Gmina m. Łodzi.

Zapotrzebowanie polskiego przemysłu metalowego na surowce dla niego nieodzowne jest olbrzymie ze względu na to, że Polska poza rudami cynkowymi i ołowianymi o wysokiej wartości i w dostatecznej dla siebie ilości, poza rudami żelaznymi o niskim procencie żelaza i w niedostatecznej ilości — nie posiada zupełnie rud żelazo-manganowych, krzemowych-chromowych-wolframowych oraz nie posiada rud metali kolorowych: miedzi (w nikłej ilości), cyny, niklu i aluminiowych glin.

Przywóz więc surowców do Polski zewnątrz kraju morzem i lądem jest sprawą, od której zależy byt polskiego przemysłu metalowego, od którego znów zależy nie tylko życie gospodarcze Polski, ale i obrona kraju. Rzecz prosta, że przywóz surowców musi być taki, by on przedstawiał największą wartość, tj. aby zawierały one jak największy procent metalu odpowiedniego. Do takich wysoko-procentowych surowców metalowych należą:

- 1) odpadki przy wytwórstwie wyrobów metalowych (konstrukcji budowlanych i instalacyjno-fabrycznych, budowy maszyn, kotłów, aparatów, wyrobu sprzętów, naczyń, narzędzi itp.) w niezliczonych postaciach i w potrzebnej ilości dla całego narodu — w głównej zaś mierze —

2) zużyte — zniszczone przez czas i pracę — niezdatne już do użytku wyroby metalowe: w gospodarstwie domowym, w pracy rolnictwa, rzemiosła, przemysłu itd.

Pomijając więc na tym miejscu przywóz kruszców metalowych stwierdzamy na zasadzie danych statystycznych, że przywieziono do Polski morzem i lądem „metalowych surowców odpadkowych“

Tablica 1.

	za 10 lat 1924/33 p	wartość 1000 zł.	za 5 lat 1934/38 p	wartość 1000 zł.	razem za 15 lat p	wartość 1000 zł.
Złomu i starego żelastwa różnego	31,357,430	337,259	21,855,231	224,051	53,212,661	561,310
Złomu i odpadków metali kolorowych	78,578	20,623	117,820	10,776	196,398	31,399
Ogółem	31,436,008	357,882	21,973,051	237,827	53,409,059	502,709

W ciągu 15-tu lat ustalenia się naszego życia gospodarczego wywieziono waluty polskiej zagranicę około 600 milionów złotych netto, przy czym roczny wywóz waluty rośnie z roku na rok, ponieważ płaciliśmy zagranicy:

Tablica 2.	najniżej	najwyżej	średnio
rocznie za 1 okres (10-lecie)	zł 7.363.000	zł 79.425.000	zł 34.950.000
rocznie za 2 okres (5-lecie)	zł 23.205.000	zł 89.213.000	zł 46.540.000

Nieodzowny ten przywóz nie pokrywa jednak zapotrzebowania naszego przemysłu przerobu surowca, który musi posiłkować się własnymi surowcami odpadkowymi.

Pomimo, że przywóz złomu i odpadków metali kolorowych stanowi poważną sumę wywozu naszej waluty: średnio od 1,1 miliona do 6,3 miliona rocznie, z powodu niemożności ścisłego stwierdzenia własnej zbiórki kolorowych surowców, rozpatrywać należy tylko żelazny surowiec odpadkowy.

Skupem złomu i starego żelastwa różnego (żeliwne, kute, mieszane lub złomu maszyn i urządzeń i inne hurtowe odpadki) trudni się „Centrala Skupu Złomu“ — przedsiębiorstwo pomocnicze polskich hut żelaznych. Przyjmując rok 1934, jako rok, w którym ilość skupu tego surowca stanowiła 2.173.000 q otrzymamy, że przemysł hutniczy spożywał w ciągu ubiegłego 5-lecia 1934 — 38 rocznie:

Tablica 3.	najniżej	najwyżej	średnio
z przywozu centnarów (q)	3.081.000	6.432.800	4.400.000
ze skupu w kraju centnarów (q)	2.173.000	2.567.200	2.550.000
Razem centnarów (q)	5.253.000	9.000.000	6.750.000

Prócz „Centrali“, która zaopatruje tylko swych członków wielkie huty żelazne — przeto skupuje jedynie hurtowo i gruby złom — przemysł zaś lejarzki korzysta poza „Centralą“ ze zbiórki detalicznej, wykonywanej przez drobnych składników, opierających się na pracy śmieciarzy, zbierających odpadki metalowe na zypiskach i polach ogólnych, po śmietnikach gospodarstw mieszkalnych po obejściach rolnych i w drobnych pracowniach rzemieślniczych.

Centrala hut żelaznych, płacąc za przywóz zagranicznego surowca średnio po groszy 11 za kg (zł 11 za q), płaci hurtowym składnikom krajowym po groszy 4,25 za kg (zł 4,25 za q). Hurtowy składnik z kolei rzeczy płaci 1 grosz najwyżej za kg (zł 1,00 za q).

Upośledzenie polskiego producenta „surowca odpadkowego“ wywołuje olbrzymie straty Skarbu Państwa przez wywóz olbrzymich kwot, waluty polskiej, lecz również powoduje olbrzymie marnotrawstwo majątku narodowego, ponieważ właściciela „żelaznego surowca odpadkowego“ nie interesuje to zagadnienie, jako groszowe, a zbieraczem może być tylko ostateczna nędza głodowa.

Z tego powodu zbiórka krajowego surowca żelaza odpadkowego obecnie jest niewielka, nie przekraczając 4 procent całego zapotrzebowania.

Zestawiając 3 grupy pokrycia zapotrzebowania otrzymamy średnio rocznie:

Tablica 4.			
przywóz około	4.400.000 q	— około	62,8%
krajowy skup „Centrali“	2.350.000 q	— około	33,6%
krajowa zbiórka najwyżej	250.000 q	— około	3,6%
Ogółem zapotrzebowanie średnio rocznie	7.000.000 q		100 %

przy czym, jak zaznaczono powyżej, dwie drugie pozycje w swych odsetkach z roku na rok spadają z powodu braku zainteresowania.

Wyprowadziwszy średnią liczbę zapotrzebowania rocznego 7.000.000 q, obliczenia dalsze należy opierać na jego skali najwyższej około 9.000.000 q, ponieważ mamy tutaj do czynienia z surowcem, który zawsze, a tym bardziej w obecnej dobie „wyścigu zbrojeń“ jest najpoważniejszą pozycją

w obronie kraju i jego niepodległości. Z tego ostatniego względu należy brać pod uwagę możliwość zmniejszenia dowozu „żelaznego surowca odpadkowego“ aż do granic ostatecznych, tj. zupełnego jego zaniku, w wyniku czego stanie przed nami zagadnienie — pokrycia całego zapotrzebowania rocznego własnym surowcem przez zbiórkę na terenie całej Rzeczypospolitej.

Według szczegółowych badań jest to zupełnie możliwe. Jak już stwierdzonym zostało zbiórka „metalowych surowców odpadkowych“ idzie wszędzie, a więc i w Polsce winna pójść dwiema drogami, właściwie z dwóch miejsc:

1. z przemysłu — tj. ze środowiska masowej produkcji „żelaznego surowca odpadkowego“ — a więc budującego maszyny, aparaty, sprzęty i naczynia i zużywającego takowe dla siebie samego oraz z przemysłu wykonywującego konstrukcje budowlane, konstrukcyjno-instalacyjnego;
2. z gospodarstwa i pracy osobowej (indywidualnej) — tj. teren drobniczej produkcji „żelaznego surowca odpadkowego“, a więc całej ludności kraju, zużywającej wyroby pierwszego środowiska: w gospodarstwie mieszkaniowym, rolnym i rzemieślniczym.

Skupem surowca omawianego ze źródła pierwszego zajmuje się wyżej wymieniona „Centrala“, lecz samą zbiórką trudni się szereg składników. Przypuszczać należy, że przez przymusowe przeprowadzenie zasadniczej reorganizacji polityki cen zakupu „metalowych odpadków“ i systemu ich zbiórki powiększymy ilość surowca otrzymanego z pierwszego źródła, lecz nie wyżej, jak to statystyka poucza, niż do 40 proc. zapotrzebowania. Nie rozwiązuje więc to zagadnienia głównego, polegającego na samowystarczalności surowca krajowego. Musi być przeto zbiórka ze źródła drugiego podstawowo zorganizowana, co jest możliwe przy reorganizacji zbiórki pierwszej.

Organizacja zbiórki w ogóle winna być powierzona na prawach wyłączności Samorządowi Terytorialnym miejskim — których posiadamy około 640 środowisk o łącznej ludności około 9.500.000 mieszkańców. Jest to zupełnie logiczny i życiowy wynik Ustawy o obowiązkowym oczyszczaniu wzorowym miast, a więc również o prawach użytkowania śmieci w sposób właściwszy w kierunku sanitarno-porządkowym, lecz również w kierunku dobra gospodarki narodowej i w kierunku dochodowości własnej dla pokrycia wydatków oczyszczania miasta.

Badania przedsiębiorstw oczyszczania miast zagranicznych stwierdzają, że przy stanie zaśmiecenia miast polskich, produkcja śmieci wynosi średnio nie mniej 1,00 litra na każdego mieszkańca dziennie, czyli z terenu wszystkich 640 miast i miasteczek polskich o łącznym zaludnieniu 9.500.000 osób, można otrzymać

około 3,5 miliarda litrów śmieci rocznie

Wykaz zawartości „metalowego surowca odpadkowego“ w śmieciach miejskich wskazuje, że szereg miast, wydzielając omawiany surowiec, otrzymuje następujące jego odsetki:

Tablica 5.

New-York	0,25%	
Berlin	0,78%	do 2,34% = 1,56%
Buenos Aires	1,58%	
Rio de Janerio	1,70%	
Londyn	1,00%	do 3% = 2,00%
Sydney	3,40%	
Hamburg	3,70%	do 4% = 3,85%

Pomijając New-York, wszystkie te miasta mają ruch olbrzymi jakiego nie ma żadne miasto polskie i są to miasta o zaśmiecaniu przystani okrętów wielką ilością blaszanek z żywnością, a przeto miasta polskie odsetek ten mogą mieć trochę mniejszy, niż Hamburg i Sydney. Prócz tego musimy wziąć pod uwagę charakterystyczny rys ludności polskiej, która wszelkie odpadki twarde zwłaszcza metalowe zużywa doszczętnie, stale naprawiając, nie bacząc na to, że to powoduje tworzenie tandety i łączne wydatki licznych napraw wynoszą więcej, niż stosowanie nowych wyrobów. Pomijając przyczyny tego zjawiska, są one bowiem wielorakie i streszczają się w niedostatecznej wytwórczości oraz w przemocy kapitału nad pracą — nie pomylimy się, biorąc średnio berlińską zawartość „żelaznego surowca odpadkowego“ w ogólnej ilości śmieci miejskich. Otrzymamy roczną zbiórkę „żelaznego surowca odpadkowego“ w 640 miastach — około 54.000.000 litrów czyli licząc wagę 1 litra „żelaznego surowca odpadkowego“ 6,5 kg, przy ciężarze właściwym 1 dcm sześcienny żelaza 7,25 kg, otrzymamy średnio około 3.500.000 q (centnarów) surowca żelaznego rocznie najmniej.

Łączna więc ilość z obu źródeł produkcji „żelaznego surowca odpadkowego“ może wynieść 5.850.000 q średnio rocznie.

Wobec pozycji tablicy 4-ej przywóz surowca omawianego, a więc wywóz waluty polskiej mogą być doprowadzone do minimum, w każdym zaś wypadku ilość posiadanego surowca zabezpieczy pracę przemysłu żelaznego oraz da mu podstawę do rozwoju samodzielnego.

W tym celu jednak dotychczasowa zbiórka i skup „metalowych surowców odpadkowych“, zwłaszcza „żłomu i starego żelastwa“ różnego rodzaju, muszą być zasadniczo zreorganizowane, właściwie na nowo organizowane przez ujęcie wykonywania tego przez Samorzady Miejskie na prawach wyłączności, do czego prócz podstaw rzeczowych upoważnia ich Ustawa z dnia 31. III. 1938 roku. Ustawa powyższa, wkładając wyłącznie na Gminy Miejskie obowiązek odśmiecania swego osiedla, nadaje mu prawo własności i użytkowania zebranych śmieci z nieruchomości i prywatnych gospodarstw w sposób, jaki będzie uważać za najlepszy. Jeżeli Zarządy Miejskie za niektóre części śmieci, tj. za „surowce odpadkowe“ zwłaszcza metalowe będą płacić, to za wyniki dobre ich zbiórki można ręczyć.

UDZIAŁ SAMORZĄDÓW MIEJSKICH W ZBIÓRCE „METALOWYCH SUROWCÓW ODPADKOWYCH“ W POLSCE

Nie chcąc zaciemniać sprawy rzucaniem szkicu tej organizacji na całym terenie Rzeczypospolitej, podaję poniżej podstawy organizacji:

„Przedsiębiorstwa Miejskiego Zbiórki i Skupu“ Metalowych Surowców Odpadkowych w Łodzi

Udział m. Łodzi w ogólnej zbiórce własnego surowca odpadkowego żelaznego, opiera się na obliczeniach dokonanych przy projekcie odśmiecania m. Łodzi.

Według projektu „Budowy i Urządzenia Zakładu Odśmiecania m. Łodzi“ na całym terenie miasta ilość śmieci wynosić będzie na głowę mieszkańca od 0,90 litra do 1,50 litra średnio 1,24 litra dziennie, czyli 650.000 mieszkańców wytwarzać będzie śmieci średnio około 800.000 litrów dziennie czyli około 292 milionów litrów rocznie.

Przyjmując jak wyżej zawartość „żelaznego surowca odpadkowego“ średnią zawartość Berlina czyli 1,56 procent otrzymamy surowca omawianego

najmniej 4,5 miliona litrów rocznie
lub najmniej **29.250.000 kg co stanowi 292.500 q rocznie**

Łódź może przeto dostarczyć najmniej 8 procent zbiórki ze śmieci wszystkich 640-tu miast polskich.

Jeżeli organizacja zbiórki przez Z. O. M. w Łodzi objęłaby również i pierwsze źródło, to należy sądzić, że z tego źródła otrzymałoby się również nie mniej niż 8 procent całej średniej produkcji złomu (2.350.000 q) przez przemysł polski, czyli najmniej 187.500 q — łącznie około 480.000 q lub około 7 procent całego zapotrzebowania hut i lejarni polskich na ten surowiec.

Będzie to pierwszorzędną zasługą m. Łodzi wobec Skarbu Państwa i obrony kraju, a więc stać się winno najpierwszym zadaniem Gminy m. Łodzi, najpilniejszym ze wszystkich projektów. Natychmiastowe przystąpienie do organizacji przedsiębiorstwa omawianego jest uzależnione tym, że korzyści urbanistyczne i materialne Gminy m. Łodzi i finansowe oddzielnych producentów „żelaznego surowca odpadkowego“ mogą być bardzo znaczne.

W tym celu jednak są niezbędne następujące podstawy prawno-rzeczowe:

1. Gmina m. Łodzi winna uzyskać uprawnienia wyłącznej zbiórki i skupu „metalowych surowców odpadkowych“ na terenie całego m. Łodzi (i względnie na terenie gmin sąsiednich);
2. Przemysł metalowy — hutniczy i lejarski winien być obowiązany zaopatrywać się w „metalowe surowce odpadkowe“ na terenie miasta Łodzi jedynie i wyłącznie w miejskim „Przedsiębiorstwie zbiórki i skupu surowców odpadkowych“, płacąc ceny loco Łódź—wagon nie mniejsze, niż płaci za taki sam surowiec zagraniczny loco wagon port polski lub kolejowa stacja graniczna.

Przy średnich cenach przywozu zagranicznego 2-ech lat ubiegłych 1937-38:

Tablica 6.

za złom i stare żelastwo kute	gr 11,60 za kg — zł 11,60 za q
za złom i stare żelastwo żeliwne	gr 12,35 za kg — zł 12,35 za q
za złom mieszany (z maszyn, kotłów itp.)	gr 13,55 za kg — zł 13,55 za q

Obrót kupna i sprzedaży może osiągnąć za zbiórkę:

Tablica 7.

do 135.000 q złomu mieszanego	— do zł 1.566.500 rocznie
do 105.000 q złomu i starego żeliwa	— do zł 1.296.500 rocznie
do 240.000 q złomu i starego żelastwa kutego	— do zł 3.252.000 rocznie
480.000 q tylko złomu i starego żelastwa	Razem zł 6.115.000 rocznie

nie licząc wpływów za zbiórkę i kupno-sprzedaż kolorowych odpadków metalowych.

Obrót powyższy daje podstawę do zorganizowania wzorowego przedsiębiorstwa, którego obowiązkiem będzie:

- a) zaopatrzyć miejsca zbiórki w odpowiednie skrzynie na własny rachunek lub na rachunek producenta;
- b) nabyć tabor odpowiedni do przewozu surowca z miejsc zbiórki do składu i z niego do odbiorcy lub na dworzec kolejowy;
- c) pobudować i urządzić własne składy, sortownię i oczyszczalnię surowców sposobem jaknajdokładniejszym;
- d) honorować właścicieli surowca (w osobach właścicieli nieruchomości, lub ich lokatorów, bądź służbę domową, dozorców i zbieraczy) odpowiednimi sumami za dostarczony surowiec, wynoszącymi nie mniej niż 25 procent, dochodząc w niektórych wypadkach nawet do 50 procent cen, otrzymywanych od odbiorcy-przemysłu hutniczego i lejarskiego;
- e) usunąć obecnie działających licznych pośredników między spożywcą — „żelaznego surowca metalowego“ — przemysłem żelazo-hutniczym i lejarskim — a producentem — właścicielem surowca odpadkowego.

Pośrednictwo powyższe zabiera cały wpływ za surowiec, pozostawiając producentowi-właścicielowi lub zbieraczowi, pracującemu w ohydnych warunkach zdrowotnych — grosze. Obliczając obrót w całej Polsce za rok 1934 tego krajowego surowca 2.134.000 q na sumę około **zł 20.000.000** rocznie otrzymamy podział następujący:

1) „Centrala“ spożywa (wspólnie z hutami) około zł 7.000.000 — 35 %	
2) Przedstawiciele rejonowi „Centrali“ około zł 1.672.500 — 8,36%	
3) Składnicy hurtowi (kilkaset osób) około zł 8.129.500 — 40,60%	
4) Składnicy drobnicowi (kilka tysięcy) około zł 998.500 — 5,00%	
5) Producenci właściciele surowca (mieszkańcy 640 miast około 3.000.000 mieszkań) około zł 2.199.500 — 11,04%	
czyli około 1 zł na mieszkanie rocznie	zł 20.000.000 — 100 %

Wszyscy ci pośrednicy winni być usunięci, zwłaszcza trzech pierwszych kategorii, ponieważ „Centrala“ jest tylko jedną biurokratyczną kilkuosobową instytucją i dochód jej jest zwrotem dla spożywcy-członków „Centrali“; przedstawiciele rejonowych jest najwyżej 20 — są to biura tylko przekazujące do „Centrali“ dokumenty transportowe. Składnicy hurtowi to przeważnie przemysł, przetwarzający gotowe żelazo surowe, we

wszystkich jego postaciach na wyroby oraz przemysły użytkujące wyroby techniczne. Otóż zamiast tych trzech grup pośredników zabierających 84 procent wartości „żelaznego surowca odpadkowego“, winien być jeden w osobie „Samorządu Miast Rzeczypospolitej“, który — jak wyżej powiedziano — zadowolni się 50 procent — najwyżej dwie trzecie części obrotu, tytułem zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów przewozu, oczyszczania i sortowania surowca i dla dobra Kasy Gminy m. Łodzi, mającej tak wielkie potrzeby inwestycyjne, a więc dla dobra ogółu mieszkańców miasta.

Potrzeba takiej reorganizacji uwydatnić może najlepiej na przykładzie, zwłaszcza rozpatrując przypuszczalnie jej wyniki w m. Łodzi i to w kierunku zaniebanej zbiórki „żelaznego surowca metalowego“ tylko z gospodarstwa domowego i rzemiosła metalowego, tj. na sumę zł 4.548.500 rocznie, jak wskazano powyżej. Suma wartości zbiórki przemysłu wielkiego zł 1.566.500 da rękojmię dla dobrych wyników programu działalności przedsiębiorstwa projektowanego.

Stosunek Zarządu Miejskiego do właścicieli „metalowego surowca odpadkowego“ będzie polegać na ich wychowaniu w tym kierunku, tj. zorganizowaniu i uświadamianiu ich o majątku, jaki posiadają w surowcach odpadkowych, przepadających bez żadnego pożytku dla nich i dla kraju. Jeżeli przyjmiemy, że obecnie m. Łódź posiada około 11.000 nieruchomości, na nich około 22.000 budynków mieszkalnych i w nich około 52.660 mieszkań oddzielnych, to biorąc tylko roczną zbiórkę mieszkaniową — 292.250 q otrzymamy „żelaznego surowca odpadkowego“ na jedno mieszkanie około 556 kg rocznie — około 1,5 kg dziennie, a przy cenach wyżej wskazanych może przedstawiać wartość około zł 36 rocznie około 10 groszy dziennie.

Wynik obliczenia powyższego jest nie do pogardzenia nawet dla właściciela mieszkania, których większość ceni sobie każdy grosz, lecz nie może go zdobyć powyższą oszczędnością rzeczową, ponieważ obecna polityka płac za zbieranie nie tylko nie budzi zainteresowania, lecz wstręt do tego rodzaju zajęcia.

Należy stwierdzić, że wielu właścicieli mieszkań odda wykonywanie tej oszczędności służbie domowej lub nawet dozorcóm całej nieruchomości, — to liczba ciułaczy oszczędności rzeczowej wraz ze zbieraczami zarobkującymi, obniżyć się może do ilości budynków mieszkalnych, a nawet do ilości nieruchomości mieszkaniowych. Przypuszczalna więc oszczędność rzeczowa każdego jej ciułacza i zbieracza „żelaznego surowca odpadkowego“ może wynieść najniżej zł 75 rocznie — groszy 20 dziennie i może osiągnąć nawet dla dozorców zł 150 rocznie — groszy 50 dziennie. co daje rękojmię starannego zbierania surowców.

Wobec powyższego Zarząd m. Łodzi

- a) posiadając uprawnienia wyłączności odśmiecania miasta, a więc posiadając podstawy prawno-ustawowe;
- b) działając w imię dobra Skarbu Państwa i zwłaszcza obrony kraju, a więc opierając się na podstawach ideowych;
- c) mając na względzie dobro materialne każdego właściciela mieszkania ma prawo a nawet obowiązek:
  - I. do niezwłocznego rozpoczęcia wychowywania swych obywateli w przymusowym oduczeniu ich od marnotrawstwa własnego ich majątku;
  - II. do żądania pomocy materialnej od polskiego przemysłu metalowego (hutniczego, lejarского itp.) w postaci poważnej zaliczki zwrotnej i racjonalnej polityki cen;
  - III. do poparcia działań w tym kierunku przez Władzę Nadzorczą i Radę Ministrów.

W wykonaniu swych praw i obowiązków Zarząd m. Łodzi nie tylko rozwiąże zagadnienie pierwszorzędnej wagi w kierunku gospodarczym i obrony kraju, lecz w kierunku wychowawczym, mając możliwość przy pomocy Władz Administracyjnych Państwa zakazać marnotrawienia i nakazać ściśle wykonywanie odpowiednich przepisów, tym bardziej, że to będzie personalną korzyścią materialną producentów (właścicieli i zbieraczy) „metalowych surowców odpadkowych“. Zasadą w tej zbiorce winno być wynagrodzenie za pracę bardzo niebezpieczną dla zdrowia i zwrot części wydanego kapitału na poprzednie kupno wyrobów, co wzmoże ich popyt na używalność wyrobów żelaznych, a z nim zwiększać będzie podaż odpadków w kraju, rzeczowo i logicznie bowiem stwierdzonym jest, że im więcej kraje spożywają wyrobów, tym więcej produkują surowców odpadkowych.

W sprawie więc zbiórki i skupu „surowców odpadkowych“ zwłaszcza metalowych nie może być mowy o akcji dobroczynnej — bezpłatnej — wykonywanej przez różne instytucje dobroczynne (Caritas, Stowarzyszenia Przeciwzembracze, Domy noclegowe, Schroniska itp.), tym bardziej ideowa zbiórka młodzieży szkolnej — winna to być akcja normalnej i racjonalnej pracy stałej i... dobrze płatnej.

Jedynie powołanym do tej akcji jest Samorząd Terytorialny — Samorząd Miejski — ponieważ ma on bezpośrednio styczność z producentami odpadków, które ma obowiązek usunąć (wywieźć) z obrębu nieruchomości, za co nakłada opłaty na właścicieli nieruchomości, a oni zwracają sobie

te wydatki w komornem, przeto lokator-producent odpadków będzie mógł uzyskać zwrot części tych wydatków.

Chwila obecna postawiła sprawę zbiórki „surowców odpadkowych“ — zwłaszcza metalowych, a więc na potrzeby obrony Państwa, jako zagadnienie do niezwłocznego rozwiązania — przeto nagłość jego organizacji w m. Łodzi jest wskazana. Wziąwszy pod uwagę możliwość uzyskania nawet pod przymusem środków dostatecznych dla organizacji przedsiębiorstwa miejskiego od zainteresowanego przemysłu, żywotność jego realizacji natychmiastowej jest zapewniona.

PROTOKÓŁ

10 POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ

Łódź, dnia 21 czerwca 1939 roku.

Komplet członków Rady 97.

Obecnych członków Rady 85.

I. Członkowie Rady:

- a) obecni: 1. Adamiec Franciszek, 2. Bednarczyk Leon, 3. Belka Antoni, 4. Brauer Kurt, 5. Brzeziński Benedykt, 6. Bukowski Piotr, 7. Cyrański Adam, 8. Chmieliński Marian, 9. Dynek Stefan, 10. Dembiński Marian, 11. Eychner Rajzla, 12. Furmanek Bolesław, 13. Głowacki Lucjan, 14. Hartman Kazimierz, 15. Holenderski Lew, 16. Jurczak Wacław, 17. Kędzierski Władysław, 18. Kacprzak Stanisław, 19. Karpik Andrzej, 20. Klinkiewicz Bronisław, 21. Krężel Antoni, 22. Kuźniak Stefan, 23. Dr Lewin Izaak, 24. Liberman Fiszal, 25. Lipszyc Bencjan, 26. Malinowski Seweryn, 27. Mazurowski Bronisław, 28. Miliński Andrzej, 29. Neurode Bruno, 30. Ortel Władysław, 31. Pachała Jan, 32. Pietrzak Stanisław, 33. Potkański Józef, 34. Poznański Chaim Lejb, 35. Rakowski Michał, 36. Ratajczyk Stanisław, 37. Rosenberg Szymon L., 38. Stawiński Wincenty, 39. Strzelecki Stanisław, 40. Szczepańczyk Władysław, 41. Sztrauch Zurech, 42. Szwajdler Franciszek, 43. Schwemm Robert, 44. Dr Tartakower Leon, 45. Teubner Alfred, 46. Dr Tomaszewicz Wincenty L., 47. Wirowski Beniamin, 48. Wasilewski Kazimierz, 49. Wendtland Edmund, 50. Dr Więckowski Stanisław A., 51. Wyrzykowski Kazimierz, 52. Zajdel Leonard, 53. Zajdlowa Józefa, 54. Inż. Zerbe Emil.
- b) nieobecni usprawiedliwieni: 1. Grzelak Antoni, 2. Koczyński Stanisław, 3. Dr Krausz Juliusz, 4. Nutkiewicz Szlama, 5. Sobociński Antoni, 6. Sumerowski Marian, 7. Szulc Henryk, 8. Witaszewski Kazimierz.
- c) nieobecni nieusprawiedliwieni: 1. Mendasik Zygmunt, 2. Ks. Kan. Rajchert Roman, 3. Zygielbojm Szmul Mordka.

- d) spóźnieni: 1. Ciechański Stanisław, 2. Czernik Antoni, 3. Dome-
radzki Henryk, 4. Goliński Stanisław, 5. Grochowski Bolesław,
6. Handelsman Sura-Chana, 7. Kempner Rafał, 8. Kotowski Wi-
told, 9. Kowalski Bronisław, 10. Kruczkowski Bronisław, 11. Krzy-
nowek Stanisław, 12. Kukulski Julian, 13. Majzner Herszlik,
14. Mermelsztajn Majer, 15. Morgentaler Icek Josek, 16. Napi-
eralski Antoni, 17. Dr Rostkowski Czesław, 18. Skrzydlewski Lud-
wik, 19. Sobczak Kazimierz.

II. Członkowie Zarządu Miejskiego:

- a) obecni: Prezydent Kwapiński Jan, 2. Wiceprezydent Walczak
Adam, 3. Wiceprezydent Purlal Antoni, 4. Wiceprezydent Szew-
czyk Artur, 5. Ławnik Andrzejak Edward, 6. Ławnik Borucki
Bronisław, 7. Ławnik Duszkiewicz Mieczysław, 8. Ławnik Grze-
gorzak Leon, 9. Ławnik Malinowski Leon, 10. Ławnik Matula
Władysław, 11. Ławnik Milman Szmul, 12. Ławnik Zwierzewicz
Ewaryst.

- b) nieobecny usprawiedliwiony: 1. Ławnik Miłaczewski Jan.

III. Urzędnicy miejscy:

1. Naczelnik Ancyporowicz Aleksander, 2. Kierownik Gallas Kazi-
mierz, 3. Wicedyrektor Graliński Włodzimierz, 4. Naczelnik Konopka
Heliodor, 5. Zastępca Naczelnika Leśniczak Zygmunt, 6. Referent
Mitzner Zbigniew, 7. Naczelnik inż. Rybołowicz Jan, 8. Naczelnik
Rogowicz Stefan, 9. Sekretarz Sałaciński Aleksander, 10. Naczelnik
dr inż. Wilkoszewski Bogumił, 11. Naczelnik Wisławski Tadeusz,
12. Naczelnik Wojdan Stanisław, 13. Dyrektor inż. Wojewódzki
Wacław, 14. Naczelnik Wysocki Adam, 15. Kontroler Wyszkowski
Włodzimierz.

Przewodniczący: Prezydent Miasta Kwapiński Jan.

Sekretarz: Wicedyrektor Zarządu Miejskiego Graliński Włodzimierz.

Stenografki: Brzozowska Klara i Milewska Zofia.

Porządek obrad:

- I. Z a g a j e n i e (stwierdzenie quorum, przyjęcie porządku obrad i pro-
tokółu poprzedniego posiedzenia, komunikaty).
- II. W y b o r y:
- a) członka Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych
w Warszawie,
- b) 6 członków Komisji Planu Regionalnego zabudowania Okręgu
Łódzkiego — ref. p. dyr. M. Kalinowskiego.

III. Sprawa wystawienia weksli przez Zarząd Miejski przedsiębiorcom i dostawcom do wysokości zł 1.500.000.—

II uchwalenie.

IV. Sprawozdania Komisyj Radzieckich:

a) Komisji Finansowo- Budżetowej w przedmiocie:

1. zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym pożyczki w wysokości zł 2.000.000.— (Uchwała Magistratu nr 149 z dnia 11 maja 1939 roku) — I uchwalenie. — ref. p. r. K. Hartmana —
2. zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie pożyczki w kwocie zł 150.000.— na zakup 5 auto-pogotowi dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi. (Uchwała Magistratu nr 203 z dnia 9 czerwca 1939 roku). — I uchwalenie. — ref. p. r. B. Brzezińskiego —
3. przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Państwowego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych subwencji dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi w kwocie zł 35.000.— (Uchwała Magistratu nr 150 z dnia 11 maja 1939 roku) — ref. p. r. B. Brzezińskiego —
4. nabycie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Jakuba i Franciszki małż. Kowalewskich działki gruntu, położonej przy ul. Rokicińskiej (Uchwała Magistratu nr 107 z dnia 21 kwietnia 1939 r.) — ref. p. r. W. Stawińskiego —
5. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Lejbusia, Ajdli i Hendli Szwarzbardów działki gruntu, położonej przy ul. Nad Łódką. (Uchwała Magistratu nr 108 z dnia 21 kwietnia 1939 r.)— ref. p. r. L. Holenderskiego —
6. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Antoniego Kuźnirowskiego skrawka gruntu, położonego przy zbiegu ulic Litewskiej i Łagiewnickiej. (Uchwała Magistratu nr 155 z dnia 11-go maja 1939 roku) — ref. p. r. inż. E. Zerzego —
7. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Wyrębskich gruntów, położonych w Łodzi przy ul. Wólczańskiej nr 261 pod uregulowanie ul. Pięknej. (Uchwała Magistratu nr 184 z dnia 2 czerwca 1939 roku) — ref. p. r. B. Brzezińskiego —
8. przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi darowizny dwóch działek gruntu, poło-

zonych przy ul. Towarowej i Kopernika. (Uchwała Magistratu nr 198 z dnia 9 czerwca 1939 roku) — ref. p. r. Ch. Poznańskiego —

9. umorzenia pożyczki świątecznej, udzielonej pracownikom Zarządu Miejskiego w grudniu 1938 roku. (Uchwała Magistratu nr 168 z dnia 2 czerwca 1939 roku) — ref. p. r. J. Potkańskiego —
10. budowy dalszych 60 mieszkań robotniczych na Nowym Rokiciu. (Uchwała Magistratu nr 203 z dnia 9 czerwca 1939 roku) — ref. p. wiceprezydenta A. Szewczyka —

b) Komisji do Spraw Ogólnych w przedmiocie:

1. przemianowania ul. św. Andrzeja na ul. Papieża Piusa XI — ref. p. Prezydenta J. Kwapińskiego —
2. nadania nazw parkom i skwerom miejskim przy ulicach: Matejki, Pabianickiej, Brzezińskiej i Sędziowskiej. (Uchwała Magistratu nr 200 z dnia 9 czerwca 1939 roku) — ref. p. r. A. Karpika —
3. zawieszenia rozpatrzenia prośby Stanisława Gruszczyńskiego o zezwolenie na budowę na posesji przy dojeździe gospodarczym ul. Jeleniej (działka 38). (Uchwała Magistratu nr 175 z dnia 26 maja 1939 roku) — ref. p. r. St. Golińskiego —
4. zawieszenia rozpatrzenia prośby Stefana i Stefanii małż. Similak o zezwolenie na budowę na posesji przy dojeździe gospodarczym ul. Jeleniej (działka 36). (Uchwała Magistratu nr 176 z dnia 26 maja 1939 roku) — ref. p. r. St. Golińskiego —
5. zawieszenia rozpatrzenia prośby Sendera Hochmana o zezwolenie na przebudowę na posesji przy ul. Krótkiej nr 5-7. (Uchwała Magistratu nr 177 z dnia 26 maja 1939 roku) — ref. p. r. W. Jurczaka —
6. uchwalenia szczegółowego planu zabudowania Wodnego Rynku i jego otoczenia. (Uchwała Magistratu nr 174 z dnia 26 maja 1939 roku) — ref. p. nacz. inż. J. Rybołowicza —
7. uchwalenia planu zabudowania ul. Milionowej. (Uchwała Magistratu nr 183 z dnia 2 czerwca 1939 roku) — ref. p. r. W. Jurczaka —
8. uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, położonych między ulicami: Napiórkowskiego, Tatrzańską i Milionową. (Uchwała Magistratu nr 190 z dnia 9 czerwca 1939 r.) — ref. p. nacz. inż. J. Rybołowicza —

9. uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, położonych pomiędzy ulicami: Zgierską, Pocztową, Sadową i Chrobrego. (Uchwała Magistratu nr 191 z dnia 9 czerwca 1939 r.) — ref. p. nacz. inż. J. Rybołowicza —

c) Komisji Regulaminowo - Prawnej w przedmiocie:

1. zmiany przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi i ich rodzin. (Uchwała Magistratu nr 140 z dnia 5 maja 1939 roku) — ref. p. ławnika W. Matuli —
2. anulowania postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta, zatwierdzającego Statut pomocy leczniczej dla pracowników Zarządu Miejskiego. (Uchwała Magistratu nr 202 z dnia 9 czerwca 1939 roku) — ref. p. r. St. Krzynowka —

V. Wolne wnioski (krótkie zapytania, interpelacje, wnioski nagłe i zwykłe.

I. Zagajenie.

Posiedzenie otwiera o godzinie 19 min. 15 Prezydent Miasta, stwierdzając, iż jest ono prawomocne, gdyż na 97 członków Rady obecnych jest 66, nieobecnych 31, w tym usprawiedliwionych 9. W trakcie posiedzenia przybywa 19 członków Rady, wymienionych wyżej w rubryce „spóźnieni.“

Porządek obrad uzupełnia się sprawą zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczki w kwocie złotych 2.000.000.— na spłatę obsługi długów w tymże Banku, przypadającą w roku adm. 1939-40, którą referować będzie p. W. Stawiński.

Protokół stenograficzny 9 posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 4 maja 1939 roku uważa się za przyjęty, wobec niezgłoszenia doń poprawek przez członków Rady, którym wyłożony on był do przeglądu.

Do protokołu urzędowego tegoż posiedzenia p. M. Dembiński zgłasza poprawki treści następującej:

1. do p. XI — po słowach: „naczelnik Wydziału Finansowego oraz referent“ — dodać:
„W czasie przemówienia p. B. Grochowskiego radni z Frakcji P.P.S. i żydzi przerywają mówcy, wnosząc okrzyki oraz czyniąc na sali wrzawę.“
2. do p. XIII — po słowach „prawo do pracy“ — dodać:
„Na zapytanie p. M. Dembińskiego, dlaczego nie zostało dotychczas obsadzone stanowisko naczelnika Wydziału

Gospodarczego, przewodniczący nie odpowiada, tłumacząc się, iż radni z Frakcji P.P.S. i Żydzi już powstali z miejsc i wychodzą z sali.“

Przewodniczący oświadcza, że poprawek p. M. Dembińskiego przyjąć nie może, ponieważ:

- a) zaproponowane przez niego uzupełnienie p. XI nie jest zgodne z faktycznym stanem przebiegu obrad, ustalonym z protokołu stenograficznego,
- b) uzupełnienie p. XIII nie może mieć miejsca, gdyż protokół urzędowy ma zawierać to, co się działo do czasu zamknięcia przez przewodniczącego posiedzenia, pytanie natomiast p. M. Dembińskiego zgłoszone zostało już po zamknięciu posiedzenia.

W związku z powyższym protokół urzędowy omawianego posiedzenia również uznaje się za przyjęty.

II. Przewodniczący zawiadamia radę, iż:

1. Frakcja Radnych Obozu Narodowego zgłosiła wniosek nagły w sprawie przemianowania ul. Zamenhofa na ul. Ks. Proboszcza Bolesława Domańskiego, oraz interpelację w sprawie nieprzyjęcia w miesiącu maju rb. przez p. wiceprezydenta A. Purtala p. r. A. Belki dla odbycia konferencji w sprawie robotników sezonowych;
2. Frakcja Radnych Bundu i Klasowych Związków Zawodowych zgłosiła wniosek w sprawie przyłączenia się Rady Miejskiej m. Łodzi do akcji protestacyjnej przeciw dokonaniem we Lwowie zamordowaniu studenta żydowskiego Landsberga.

III. Przyjęto do zatwierdzającej wiadomości następujące komunikaty: (patrz załącznik).

IV. Sprawa wyboru członka Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie.

Po zreferowaniu sprawy przez p. W. Gralińskiego, wicedyrektora Zarządu Miejskiego, bez dyskusji powzięto większością głosów uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 39.

Rada Miejska, opierając się na art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 roku o przymusie ubezpie-

czenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku (Dz. U. R. P. nr 85, poz. 648), postanawia:

1. odwołać z Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie p. Kazimierza Kozłowskiego, b. Tymczasowego Wiceprezydenta Miasta;
2. wydelegować w charakterze członka Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie na okres 1939 — 1940 p. ławnika Edwarda Andrzejaka.

W głosowaniu brało udział 84 członków Rady. 21 członków Rady z ramienia Frakcji Radnych Obozu Narodowego wstrzymało się od głosowania.

P. ławnik E. Andrzejak prosi o zaznaczenie w protokóle, iż w głosowaniu nie brał udziału.

V. Sprawa wyboru 6 członków Komisji Planu Regionalnego zabudowania Okręgu Łódzkiego.

Po wysłuchaniu referatu p. W. Gralińskiego, wicedyrektora Zarządu Miejskiego, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 40.

Rada Miejska, opierając się na reskrypcie Ministra Spraw Wewnętrznych nr BO-18-6-1 z dnia 22 lipca 1937 roku, wydanym na podstawie art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz.U.R.P. nr 23, poz. 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), oraz na piśmie Wojewody Łódzkiego nr K. B. IV 1 A/9-1 z dnia 24 maja 1939 roku, postanawia:

1. odwołać z Komisji Regionalnego Planu Zabudowania Okręgu Łódzkiego pp. K. Kozłowskiego, inż. J. Holcgrebera, J. Stypułkowskiego, J. Tomczyka, inż. J. Rybołowicza i inż. B. Heina;
2. powołać w charakterze członków Gminy Miejskiej Łódź do tejże Komisji pp.:
  1. Wiceprezydenta Szewczyka Artura
  2. Inż. Landkofa Hirsza
  3. Rådneho Wasilewskiego Kazimierza
  4. Obywatela Krauze Stefana

oraz ponownie 5. Naczelnika Wydziału Technicznego inż. Rybołowicza Jana,

6. Kierownika Oddziału Regulacji Wydziału Technicznego inż. Heina Brunona.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

VI. Sprawa wystawienia weksli przez Zarząd Miejski przedsiębiorcom i dostawcom do wysokości zł 1.500.000.— — II uchwalenie.

Na wniosek przewodniczącego bez dyskusji powzięto większością głosów uchwałę treści następującej — II uchwalenie:

Uchwała nr 41.

Rada Miejska, opierając się na uchwale swej nr 34 z dnia 4 maja 1939 roku, postanawia upoważnić Zarząd Miejski do pokrywania w latach administracyjnych 1939-40 oraz 1940-41 weksłami własnymi rachunków dostawców i przedsiębiorców oraz należności innych wierzycieli do ogólnej wysokości zł 1.500.000.—

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady, przy czym 21 członków Rady z ramienia Frakcji Radnych Obozu Narodowego wstrzymało się od głosowania.

VII. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym pożyczki w wysokości zł 2.000.000.— — I uchwalenie.

Po wysłuchaniu referatu p. K. Hartmana, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, i po dyskusji, w której głos zabierają pp. ławnik L. Grzegorzak, S. Malinowski i F. Sz wajdler, wyjaśnień zaś udziela p. H. Konopka, naczelnik Wydziału Finansowego, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwałę nr 42.

Rada Miejska, przychylając się do uchwały Magistratu nr 149 z dnia 11 maja 1939 roku, postanawia:

1. zaciągnąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym — Spółka Akcyjna — w Warszawie długoterminową pożyczkę na częściowe pokrycie zadłużenia w Komunalnej Kasie

Oszczędności m. Łodzi do wysokości zł 2.000.000.— wartości imiennej w 5 proc. obligacjach tegoż Banku VII emisji:

2. zabezpieczyć spłatę pożyczki wraz z należnościami ubocznymi całym majątkiem i wszystkimi dochodami Gminy Miejskiej Łódź, jakoteż kaucjami hipotecznymi lub czystym wpisem w sumie, wymaganej przez Polski Bank Komunalny, na nieruchomościach, stanowiących własność Gminy, oraz — na żądanie Banku — przekazać mu wpływy z dodatków komunalnych do podatków państwowych oraz z udziałów w podatkach państwowych, a w szczególności wpływy z dodatku komunalnego do państwowego podatku od spożycia, zużycia, względnie produkcji i z udziału w opłacie monopolowej od spirytusu oraz dodatku komunalnego do scalonego podatku przemysłowego i oddać te wpływy Bankowi ze skutkami zastawu, upoważniając jednocześnie Bank do pokrywania tymi wpływami wszelkich przypadających temuż Bankowi należności z tytułu tej pożyczki;
3. poddać się przepisom statutu Polskiego Banku Komunalnego obecnie istniejącym, jak i tym, które w przyszłości wprowadzone być mogą, oraz wszelkim zarządzeniom, wydanym przez władze Banku odnośnie do długoterminowych pożyczek obligacyjnych;
4. uzupełnić w związku z zaciągnięciem pożyczki udziały Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym w drodze zakupu akcji tegoż Banku na warunkach, ustalonych przez władze Banku;
5. przyjmując warunek, iż do czasu całkowitej spłaty tej pożyczki wraz z odsetkami i innymi należnościami ubocznymi Gmina Miejska Łódź:
  - a) nie może zbywać ani obciążać nieruchomości, stanowiących jej własność, bez uzyskania na to uprzedniej zgody Polskiego Banku Komunalnego,
  - b) wstawiać będzie corocznie do zwyczajnego preliminarza budżetowego Zarządu Miejskiego w Łodzi odpowiednią kwotę, wystarczającą na spłatę rat pożyczki, odsetek oraz innych należności ubocznych, i spłacać je w terminach i na warunkach, ustalonych w umowie pożyczkowej;
6. upoważnić Zarząd Miejski do wykonania niniejszej uchwały oraz do przyjęcia wszelkich innych warunków, ustalonych przez Polski Bank Komunalny, do ustalenia terminów spłaty pożyczki, do przyjęcia stopy procentowej i prowizyjnej, opłat na koszty admini-

stracji, druk obligacyj itp., do podpisywania umów pożyczkowych, zobowiązań, wszelkich podań, zgłoszeń, dyspozycji, pokwitowań z odbioru obligacyj, gotówki itp. oraz do przeprowadzenia wszelkich wymaganych przez prawo formalności, związanych z realizacją przyznanej Gminie Miejskiej Łódź pożyczki.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

VIII. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie pożyczki w kwocie zł 150.000.— na zakup 5 autopogotowi dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi. — I uchwalenie.

Po wysłuchaniu referatu p. B. Brzezińskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, oraz oświadczenia Prezydenta Miasta, i po dyskusji, w której głos zabiera p. S. Malinowski, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 43.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 203 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. zaciągnąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie pożyczkę w wysokości zł 150.000.— na zakupienie 5 autopogotowi dla ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi oraz na częściowe pokrycie kosztu budowy pomieszczenia dla Oddziału tejże Straży przy zbiegu ulic Ciepłej i Letniej w Łodzi — na następujących warunkach:
  - a) Gmina Miejska Łódź spłaci sumę zł 100.000.— w 10 równych ratach rocznych po zł 10.000.—, poczynając od dnia 1 lipca 1940 roku, reszta zaś kapitału pożyczki w sumie zł 50.000.— zostanie spłacona w 10 równych ratach rocznych w postaci dodatkowego zasiłku, przyznanego Gminie Miejskiej Łódź z własnych fundusów prewencyjnych Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych;
  - b) pożyczka oprocentowana będzie w stosunku 3 proc. rocznie, przy czym spłata procentów obciąży Gminę Miejską w całkowitej sumie pożyczki;
  - c) Gmina Miejska Łódź gwarantuje spłatę pożyczki wraz z odsetkami całym swym majątkiem oraz wszelkimi dochodami i zobowiązuje się wstawić do budżetu swego odpowiednią sumę na pokrycie płatnych każdego roku rat i odsetek;
  - d) Gmina Miejska Łódź przyznaje Powszechnemu Zakładowi

Ubezpieczeń Wzajemnych prawo do nałożenia egzekucji na należne Gminie Miejskiej Łódź wpływy z dodatków do państwowych podatków w razie opóźnienia w zapłacie raty wraz z odsetkami.

2. upoważnić do odebrania pożyczki i podpisania aktu notarialnego według nadesłanego przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wzoru Prezydenta Miasta wraz z jednym z wiceprezydentów, a mianowicie: Adamem Walczakiem, Antonim Purtalem lub Arturem Szewczykiem, względnie 2-ch z wymienionych wiceprezydentów.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

IX. Sprawa przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Państwowego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych subwencji dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi w kwocie zł 35.000.—

Po wysłuchaniu referatu p. B. Brzezińskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 44.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 150 z dnia 11 maja 1939 roku, postanawia przyjąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie subwencję w wysokości zł 35.000.—, z tym, że przekazana ona będzie w całości Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi na uzupełnienie sprzętu pożarniczego.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

X. Sprawa nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Jakóba i Franciszki małż. Kowalewskich działki gruntu, położonej przy ul. Rokicińskiej.

Po wysłuchaniu referatu p. W. Stawińskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 45.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 107 z dnia 21 kwietnia 1939 roku, postanawia:

1. nabyć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Jakóba i Franciszki małż.

Kowalewskich za cenę zł 6.950.—, licząc po zł 10.— za 1 metr kw., wolną od wszelkich długów i ciężarów działkę gruntu, położoną w Łodzi przy ulicy Rokicińskiej nr porz. 13, zawierającą 695 m kw. powierzchni, oznaczoną na planie, sporządzonym w dniu 31 marca 1939 roku za 1 dz. 69-1 przez mierniczego przysięgłego inż. Eugeniusza Berezowskiego, literami: b-c-d-e-b, a przeznaczoną w projekcie szczegółowego planu zabudowania miasta pod przejście dla pieszych;

2. pokryć koszty, związane z nabyciem oraz ze sporządzeniem aktu kupna-sprzedaży omawianej działki gruntu, z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok adm. 1939-40 na „zakup terenów w związku z regulacją miasta“ (dz. B-V a, § 6, poz. a wydatków).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XI. Sprawa nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Lejbusia, Ajdli i Hendli Szwarebardów działki gruntu, położonej przy ul. Nad Łódką.

Po wysłuchaniu referatu p. L. Holenderskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, oraz zapytania p. S. Malinowskiego i wyjaśnień, udzielonych przez referenta i inż. J. Rybołowicza, naczelnika Wydziału Technicznego, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 46.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 108 z dnia 21 kwietnia 1939 roku, postanawia:

1. nabyć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Lejbusia, Ajdli i Hendli Szwarebardów za sumę zł 4.890.—, licząc po zł 30.— za 1 m kw. wolną od wszelkich długów i ciężarów działkę gruntu, położoną w Łodzi przy ul. Nad Łódką nr porz. 4, nr hip. 21-c, nr rep. 1515, zawierającą 163 m kw. powierzchni, oznaczoną na planie, sporządzonym w dniu 23 lutego 1939 roku za 1 dz. 97 przez mierniczego przysięgłego Adama Kamińskiego, literami: a, b, c, d, a przeznaczoną w prawomocnym ogólnym planie zabudowania miasta pod zieleniec;
2. pokryć koszty, związane z nabyciem oraz z zawarciem aktu kupna-sprzedaży omawianej nieruchomości, z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok admin. 1939-40 na „zakup terenów w związku z regulacją miasta“ (dz. B-V a § 6, poz. a wydatków).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XII. Sprawa nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Antoniego Kuźnikowskiego skrawka gruntu, położonego przy zbiegu ulic Litewskiej i Łagiewnickiej.

Po wysłuchaniu referatu p. inż. E. Zerbego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 47.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 155 z dnia 11 maja 1939 roku, postanawia:

1. nabyć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Antoniego Kuźnikowskiego za cenę zł 672.—, licząc po zł 3.— za m kw., wolny od wszelkich długów i ciężarów skrawek gruntu, pochodzący z działki, położonej w Łodzi przy zbiegu ulic Litewskiej i Łagiewnickiej, zawierający 224 m kw. powierzchni, oznaczony na planie, sporządzonym w dniu 17 kwietnia 1939 roku za l. dz. 108 przez mierniczego przysięgłego Adama Kamińskiego literami b-c-d-e-b, a przeznaczony w prawomocnym szczegółowym planie zabudowania miasta pod ulicę;
2. wypłacić z fuduszów miejskich Antoniemu Kuźnikowskiemu kwotę zł 23.— tytułem odszkodowania za przesunięcie parkanu drewnianego;
3. pokryć wydatki, związane z nabyciem i sporządzeniem aktu kupna-sprzedaży omawianego skrawka gruntu oraz wypłaceniem odszkodowania, z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok admin. 1939-40 na „zakup terenów w związku z regulacją miasta“ (Dz. B-V a, § 6, poz. a wydatków).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XIII. Sprawa nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Wyrebskich gruntów, położonych w Łodzi przy ul. Wólczańskiej nr 261 pod uregulowanie ul. Pięknej.

Po wysłuchaniu referatu p. B. Brzezińskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 48.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 184 z dnia 2 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. nabyć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Józefa i Władysławy małż. Wyrębskich za sumę zł 19.752.— wolną od wszelkich długów i ciężarów nieruchomości, położoną w Łodzi przy ul. Wólczańskiej nr porz. 261, uregulowaną w księdze hipotecznej pod nazwą „Osada Młyńska Rokicie“ nr rep. hip. 103 sz (ros.), zawierającą 1396 m kw. powierzchni, oznaczoną na planie, sporządzonym w dniu 15 kwietnia 1939 roku za l. dz. 106/1 przez mierniczego przysięgłego Adama Kamińskiego literami: a, b, c, d, przeznaczoną w prawomocnym szczegółowym planie zabudowania miasta pod urządzenie ul. Pięknej, z tym, że małż. Wyrębscy przed zawarciem aktu kupna-sprzedaży własnym kosztem i staraniem usuną ze znajdujących się na nabywanej nieruchomości budynków i zabudowań gospodarczych lokatorów oraz dokonają rozbiórki tych budynków i zabudowań, zabierając na swoją rzecz materiał, uzyskany z rozbiórki, z wyjątkiem parkanu drewnianego, który przechodzi na własność Gminy Miejskiej Łódź i rozbiórce nie podlega;
2. pokryć koszty, związane z nabyciem oraz z zawarciem aktu kupna-sprzedaży omawianej nieruchomości, z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok admin. 1939-40 na „zakup terenów w związku z regulacją miasta (dz. B. V a § 6, poz. a wydatków).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XIV. Sprawa przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi darowizny dwóch działek gruntu, położonych przy ul. Towarowej i Kopernika.

Po wysłuchaniu referatu p. Ch. Poznańskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 49.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 198 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. przyjąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi darowiznę wolnych od wszelkich długów i ciężarów terenów, pochodzących z podziału nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Kopernika nr porz. 55, oznaczonej nr hip. 817-e, stanowiącej własność tegoż Towarzystwa, wykazanych na planie, sporządzonym w dniu 13 lutego 1939 roku za l. dz. 1245-2 przez

mierniczego przysięgłego Zenona Zarzyckiego, składających się z 2 działek gruntu, z których pierwsza o powierzchni 797,20 m kw., przeznaczona w prawomocnym szczegółowym planie zabudowania miasta pod poszerzenie ulicy Towarowej i oznaczona na powołanym wyżej planie literami: z, y, f, g, z, druga zaś — o powierzchni 752,53 m kw., przeznaczona w prawomocnym planie zabudowania miasta pod ulicę-zieleniec, oznaczona na wzmiankowanym wyżej planie literami: k, p, s, t, u, v, w, x, k — z tym, że Towarzystwo Kredytowe m. Łodzi otrzyma prawo dojazdu od strony ulicy Kopernika przez działkę drugą na głębokości 25 metrów i szerokości 3 metrów;

2. pokryć wydatek, związany z przepisaniem tytułu własności darowanych działek, z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok admin. 1939-40 na „zakup terenów w związku z regulacją miasta“ (dz. B V a § 6, poz. a wydatków).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XV. Sprawa umorzenia pożyczki świątecznej, udzielonej pracownikom Zarządu Miejskiego w grudniu 1938 roku.

Po wysłuchaniu referatu p. J. Potkańskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, i po dyskusji, w której głos zabierają pp. S. Malinowski, M. Dembiński i F. Sz wajdler, wyjaśnień zaś udzielają pp. Prezydent Miasta i referent, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 50.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 168 z dnia 19 maja 1939 roku, postanawia:

1. uznać pożyczkę świąteczną, wypłaconą pracownikom Zarządu Miejskiego na podstawie postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 1788-M z dnia 13 grudnia 1938 roku za jednorazowy bezwrotny zasiłek świąteczny;
2. utworzyć w związku z tym w budżecie Zarządu Miejskiego na rok administracyjny 1938-39:
  - a) nową pozycję ł § 1 działu I wydatków administracyjnych zwyczajnych „Jednorazowy zasiłek świąteczny“ — zł 222.677,50,
  - b) nową pozycję i § 1 działu P. K. (Kanalizacja i Wodociągi) „Jednorazowy zasiłek świąteczny“ — zł 24.850.—;
  - c) nową pozycję a § 12 działu A-P.K. (Gazownia Miejska) „Jednorazowy zasiłek świąteczny“ — zł 23.275.—;
3. pokryć wydatek z tym związany, w kwocie zł 270.802,50 z nadwyżki dochodów, jaką Zarząd Miejski uzyskał w roku administracyjnym 1938-39.

W głosowaniu brało udział 83 członków Rady.

Pp. wiceprezydenci A. Purtał i A. Szewczyk proszą o zaznaczenie w protokóle, iż w głosowaniu udziału nie brali.

P. S. Malinowski składa oświadczenie treści następującej: (patrz protokół stenograficzny).

XVI. Sprawa budowy dalszych 60 mieszkań robotniczych na Nowym Rokiciu.

Po wysłuchaniu referatu p. wiceprezydenta A. Szewczyka, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, i po dyskusji, w której głos zabierają pp. A. Belka, wiceprezydent A. Walczak, F. Szwajdler, A. Czernik, B. Grochowski i W. Stawiński, wyjaśnień zaś udziela Prezydent Miasta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 51.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 201 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. ograniczyć, ze względu na niekorzystne warunki terenowe, budowę Osiedla Robotniczego na Nowym Rokiciu na terenach, przylegających od strony północnej do placu szkolnego, do 72 mieszkań oraz kontynuować budowę na terenach, położonych przy zbiegu ulicy Rogozińskiego i Przyszkole;
2. wznieść na terenie Osiedla dom społeczny na pomieszczenie: sklepu spółdzielczego, lokalu administracji, czytelnicy, punktu lekarskiego itp. o kubaturze około 1500 m sześć;
3. zwrócić się w związku z tym do Towarzystwa Osiedli Robotniczych z prośbą o podwyższenie pożyczki na budowę Osiedla Robotniczego na Nowym Rokiciu, przyznanej Gminie Miejskiej Łódź w roku ubiegłym w wysokości zł 400.000.—, do zł 936.000.—

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XVII. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczki w kwocie zł 2.000.000.— na spłatę obsługi długów w tymże Banku, przypadająca w roku adm. 1939-40. — I uchwalenie.

Po wysłuchaniu referatu p. W. Stawińskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, i oświadczenia p. M. Dembińskiego, który w imieniu Frakcji Radnych Obozu Narodowego deklaruje głosowanie za pożyczką, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 52.

Rada Miejska, przychylając się do uchwały Magistratu nr 221 z dnia 20 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. zaciągnąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego krótkoterminową pożyczkę w wysokości zł 2.000.000.—, oprocentowaną w stosunku 7 proc. rocznie, na spłatę rat pożyczek długoterminowych Gminy w Banku Gospodarstwa Krajowego, płatnych w okresie roku administracyjnego 1939-40, na warunkach, wyszczególnionych w promesie tegoż Banku z dnia 15 czerwca 1939 roku L. Kom.-N-11373;
2. upoważnić Prezydenta Miasta oraz jednego z Wiceprezydentów Miasta, a mianowicie: Adama Walczaka, Antoniego Purtala lub Artura Szewczyka do wystawienia w imieniu Gminy Miejskiej Łódź weksla in blanco oraz deklaracji wekslowej do zabezpieczenia tej pożyczki wraz z wszelkimi innymi przynależnościami przez ustanowienie prawa zastawu na wpływach z dodatków komunalnych do podatków państwowych oraz z udziałów w podatkach państwowych, do poddania Gminy z tytułu tej pożyczki wszelkiego rodzaju zobowiązaniom i rygorom, pokwitowania z odbioru waluty pożyczki i w ogóle do wszelkich czynności, jakie się przy realizacji pożyczki okażą potrzebne według uznania upoważnionych.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

O godz. 22 min. 40 przewodniczący odracza posiedzenie do dnia 22 czerwca rb. godz. 19-ej.

Sekretarz

(Włodzimierz Graliński)

Wicedyrektor Zarządu Miejskiego

Przewodniczący

(Jan Kwapiński)

Prezydent Miasta

PROTOKÓŁ

11 POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ

Łódź, dnia 22 czerwca 1939 roku.

Komplet członków Rady 97.

Obecnych członków Rady 85.

I. Członkowie Rady:

- a) obecni: 1. Adamiec Franciszek, 2. Bednarczyk Leon, 3. Belka Antoni, 4. Brauer Kurt, 5. Brzeziński Benedykt, 6. Bukowski Piotr, 7. Ciechański Stanisław, 8. Cyrański Adam, 9. Chmieliński Marian, 10. Domeradski Henryk, 11. Dynek Stefan, 12. Eychner Rajzla, 13. Furmanek Bolesław, 14. Głowacki Lucjan, 15. Goliński Stanisław, 16. Handelsman Sura Chana, 17. Holenderski Lew, 18. Jurczak Waclaw, 19. Kędziński Władysław, 20. Kacprzak Stanisław, 21. Karpik Andrzej, 22. Klinkiewicz Bronisław, 23. Kowalski Bronisław, 24. Krężel Antoni, 25. Krzynówek Stanisław, 26. Kukulski Julian, 27. Kuźniak Stefan, 28. Dr Lewin Izaak, 29. Liberman Fiszel, 30. Lipszyc Bencjan, 31. Malinowski Seweryn, 32. Mazurowski Bronisław, 33. Mermelsztajn Majer, 34. Miliński Andrzej, 35. Napieralski Antoni, 36. Neurode Bruno, 37. Pietrzak Stanisław, 38. Potkański Józef, 39. Poznański Chaim Lejb, 40. Ratajczyk Stanisław, 41. Rosenberg Szymon L., 42. Skrzydlewski Ludwik, 43. Sobczak Kazimierz, 44. Stawiński Wincenty, 45. Strzelecki Stanisław, 46. Szczepańczyk Władysław, 47. Sztrauch Zurech, 48. Szwajdler Franciszek, 49. Schwemm Robert, 50. Dr Tartakower Leon, 51. Teubner Alfred, 52. Dr Tomaszewicz Wincenty L., 53. Wasilewski Kazimierz, 54. Wendtland Edmund, 55. Dr Więckowski Stanisław A., 56. Wyrzykowski Kazimierz, 57. Zajdel Leonard, 58. Zajdlowa Józefa, 59. Inż. Zerbe Emil.
- b) nieobecni: usprawiedliwieni: 1. Grzelak Antoni, 2. Kopczyński Stanisław, 3. Dr Krausz Juliusz, 4. Nutkiewicz Szlama, 5. Ks. Kan. Rajchert Roman, 6. Sobociński Antoni, 7. Sumerowski Marian, 8. Szule Henryk, 9. Witaszewski Kazimierz, 10. Zygielbojm Szmul Mordka.

- c) nieobecni nieusprawiedliwieni: 1. Mendasik Zygmunt, 2. Rakowski Michał.
- d) spóźnieni: 1. Czernik Antoni, 2. Dembiński Marian, 3. Grochowski Bolesław, 4. Hartman Kazimierz, 5. Kempner Rafał, 6. Kotowski Witold, 7. Kruczkowski Bronisław, 8. Majzner Hersziik, 9. Morgentaler Icek Josek, 10. Ortel Władysław, 11. Pachala Jan, 12. Dr Rostkowski Czesław, 13. Wirowski Benjamin.

II. Członkowie Zarządu Miejskiego:

- a) obecni: 1. Prezydent Kwapiński Jan, 2. Wiceprezydent Walczak Adam, 3. Wiceprezydent Purlal Antoni, 4. Wiceprezydent Szewczyk Artur, 5. Ławnik Andrzejak Edward, 6. Ławnik Borucki Bronisław, 7. Ławnik Duszkiewicz Mieczysław, 8. Ławnik Grzegórzak Leon, 9. Ławnik Malinowski Leon, 10. Ławnik Matula Władysław, 11. Ławnik Miłaczewski Jan, 12. Ławnik Zwierzewicz Ewaryst.
- b) spóźniony: 1. Ławnik Milman Szmul.

III. Urzędnicy miejscy:

1. Zastępca Naczelnika Barczewski Jan,
2. Kierownik Gallas Kazimierz,
3. Wicedyrektor Graliński Włodzimierz,
4. Naczelnik Konopka Heliodor,
5. Zastępca Naczelnika Leśniczak Zygmunt,
6. Redaktor Mitzner Zbigniew,
7. Naczelnik inż. Przeździecki Stanisław,
8. Naczelnik inż. Rybołowicz Jan,
9. Sekretarz Sałaciński Aleksander,
10. Kierownik Sikorski Władysław,
11. Radca Prawny Sztromajer Stefan,
12. Naczelnik dr inż. Wilkoszewski Bogumił,
13. Naczelnik Wisławski Tadeusz,
14. Dyrektor inż. Wojewódzki Waclaw,
15. Naczelnik Wojdan Stanisław,
16. Naczelnik Wysocki Adam,
17. Kontroler Wyszkowski Włodzimierz.

Przewodniczący: Prezydent Miasta Kwapiński Jan.

Sekretarz: Wicedyrektor Zarządu Miejskiego Graliński Włodzimierz.

Stenografki: Brzozowska Klara i Milewska Zofia.

Porządek obrad:

- I. Zagajenie (stwierdzenie quorum, przyjęcie porządku obrad).
- II. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym pożyczki w wysokości złotych 2.000.000.— — II uchwalenie.
- III. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w War-

szawie pożyczki w kwocie zł 150.000.— na zakup 5 autopototowi dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi. — II uchwalenie.

IV. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczki w kwocie złotych 2.000.000.— na spłatę obsługi długów w tymże Banku, przypadającą w roku administracyjnym 1939-40. — II uchwalenie.

V. Wolne wnioski (krótkie zapytania, interpelacje, wnioski nagłe i zwykłe).

I. Zagajenie.

Posiedzenie otwiera o godz. 19 min. 15 Prezydent Miasta, stwierdzając, iż jest ono prawomocne, gdyż na 97 członków Rady obecnych jest 71, nieobecnych 26, w tym 10 usprawiedliwionych. W trakcie posiedzenia przybywa 14 członków Rady, wymienionych wyżej w rubryce „spóźnieni“.

Na porządku obrad znajduje się II uchwalenie pożyczek, a mianowicie:

- a) zł 2.000.000.— w Polskim Banku Komunalnym,
- b) zł 150.000.— w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie,
- c) zł 2.000.000.— w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Ponadto pozostały do załatwienia z poprzedniego posiedzenia sprawy Komisji: do Spraw Ogólnych i Regulaminowo-Prawnej oraz wnioski i interpelacja.

Wobec niezgłoszenia zmian do porządku obrad uważa się go za przyjęty.

II. Przewodniczący zawiadamia Radę, iż Frakcja Radnych Obozu Narodowego zgłosiła wniosek nagły w sprawie uchylecia uchwał Rady Nadzorczej Gazowni Miejskiej oraz Rady Zarządzającej Kanalizacji i Wodociągów w Łodzi, dotyczących przyznania członkom tychże Rad diet w wysokości zł 50.— i zł 25.— za udział w każdym posiedzeniu.

III. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym pożyczki w wysokości zł 2.000.000.— — II uchwalenie.

Na wniosek przewodniczącego bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 53.

Rada Miejska, opierając się na uchwale swej nr 42 z dnia 21 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. zaciągnąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym — spółka Akcyjna — w Warszawie długoterminową pożyczkę na częściowe pokrycie zadłużenia w Komunalnej Kasie Oszczędności m. Łodzi do wysokości zł 2.000.000.— wartości imiennej w 5 proc. obligacjach tegoż Banku VII emisji;
2. zabezpieczyć spłatę pożyczki wraz z należnościami ubocznymi całym majątkiem i wszystkimi dochodami Gminy Miejskiej Łódź, jakoteż kaucjami hipotecznymi lub czystym wpisem w sumie, wymaganej przez Polski Bank Komunalny, na nieruchomościach, stanowiących własność Gminy, oraz — na żądanie Banku— przekazać mu wpływy z dodatków komunalnych do podatków państwowych oraz z udziałów w podatkach państwowych, a w szczególności wpływy z dodatku komunalnego do państwowego podatku od spożycia, zużycia względnie produkcji i z udziału w opłacie monopolowej od spirytusu oraz z dodatku komunalnego do scalonego podatku przemysłowego i oddać te wpływy Bankowi ze skutkami zastawu, upoważniając jednocześnie Bank do pokrywania tymi wpływami wszelkich przypadających temuż Bankowi należności z tytułu tej pożyczki;
3. poddać się przepisom statutu Polskiego Banku Komunalnego obecnie istniejącym, jak i tym, które w przyszłości wprowadzone być mogą, oraz wszelkim zarządzeniom, wydanym przez władze Banku odnośnie do długoterminowych pożyczek obligacyjnych;
4. uzupełnić w związku z zaciągnięciem pożyczki udziały Gminy Miejskiej Łódź w Polskim Banku Komunalnym w drodze zakupu akcji tegoż Banku na warunkach, ustalonych przez władze Banku;
5. przyjąć warunek, iż do czasu całkowitej spłaty tej pożyczki wraz z odsetkami i innymi należnościami ubocznymi Gmina Miejska Łódź:
  - a) nie może zbywać ani obciążać nieruchomości, stanowiących jej własność, bez uzyskania na to uprzedniej zgody Polskiego Banku Komunalnego,
  - b) wstawiać będzie corocznie do zwyczajnego preliminarza budżetowego Zarządu Miejskiego w Łodzi odpowiednią kwotę, wystarczającą na spłatę rat pożyczki, odsetek oraz innych należności ubocznych, i spłacać je w terminach i na warunkach, ustalonych w umowie pożyczkowej;
6. upoważnić Zarząd Miejski do wykonania niniejszej uchwały oraz do przyjęcia wszelkich innych warunków, ustalonych przez Polski

Bank Komunalny, do ustalenia terminów spłaty pożyczki, do przyjęcia stopy procentowej i prowizyjnej, opłat na koszty administracji, druk obligacyj itp., do podpisywania umów pożyczkowych, zobowiązań, wszelkich podań, zgłoszeń, dyspozycji, pokwitowań z odbioru obligacji, gotówki itp. oraz do przeprowadzenia wszelkich wymaganych przez prawo formalności, związanych z realizacją przyznanej Gminie Miejskiej Łódź pożyczki.

W głosowaniu brało udział 82 członków Rady.

IV. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie pożyczki w kwocie zł 150.000.— na zakup 5 autopogotowi dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi. — II uchwalenie

Na wniosek przewodniczącego bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 54.

Rada Miejska, opierając się na uchwale swej nr 43 z dnia 21 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. zaciągnąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie pożyczkę w wysokości zł 150.000.— na zakupienie 5 autopogotowi dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Łodzi oraz na częściowe pokrycie kosztu budowy pomieszczenia dla Oddziału tejże Straży przy zbiegu ulic Ciepłej i Letniej w Łodzi — na następujących warunkach:
  - a) Gmina Miejska Łódź spłaci sumę zł 100.000.— w 10 równych ratach rocznych po zł 10.000.—, poczynając od dnia 1 lipca 1940 roku, reszta zaś kapitału pożyczki w sumie zł 50.000.— zostanie spłacona w 10 równych ratach rocznych w postaci dodatkowego zasiłku, przyznanego Gminie Miejskiej Łódź z własnych funduszy prewencyjnych Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych;
  - b) pożyczka oprocentowana będzie w stosunku 3 proc. rocznie, przy czym spłata procentów obciąży Gminę Miejską w całkowitej sumie pożyczki;
  - c) Gmina Miejska gwarantuje spłatę pożyczki wraz z odsetkami całym swym majątkiem oraz wszelkimi dochodami i zobowiązuje się wstawić do budżetu swego odpowiednią sumę na pokrycie płatnych każdego roku rat i odsetek;

d) Gmina Miejska Łódź przyznaje Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych prawo do nałożenia egzekucji na należne Gminie Miejskiej Łódź wpływy z dodatków do państwowych podatków w razie opóźnienia w zapłacie raty wraz z odsetkami;

2. upoważnić do odebrania pożyczki i podpisania aktu notarialnego według nadesłanego przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wzoru Prezydenta Miasta wraz z jednym z wiceprezydentów, a mianowicie: Adamem Walczakiem, Antonim Purtalem lub Arturem Szewczykiem, względnie 2-ch z wymienionych wiceprezydentów.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

V. Sprawa zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczki w kwocie zł 2.000.000.— na spłatę obsługi długów w tymże Banku, przypadającą w roku administracyjnym 1939-40. — II uchwalenie.

Na wniosek przewodniczącego bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 55.

Rada Miejska, opierając się na uchwale swej nr 52 z dnia 21 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. zaciągnąć na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego krótkoterminową pożyczkę w wysokości zł 2.000.000.— oprocentowaną w stosunku 7 proc. rocznie, na spłatę rat pożyczek długoterminowych Gminy w Banku Gospodarstwa Krajowego, płatnych w okresie roku administracyjnego 1939-40, na wrunkach, wyszczególnionych w promesie tegoż Banku z dnia 15 czerwca 1939 roku L. Kom. N-11373;
2. upoważnić Prezydenta Miasta oraz jednego z Wiceprezydentów Miasta, a mianowicie: Adama Walczaka, Antoniego Purtala lub Artura Szewczyka do wystawienia w imieniu Gminy Miejskiej Łódź weksla in blanco oraz deklaracji wekslowej do zabezpieczenia tej pożyczki wraz z wszelkimi innymi przynależnościami przez ustanowienie prawa zastawu na wpływach z dodatków komunalnych do podatków państwowych oraz z udziałów w podatkach państwowych, do poddania Gminy z tytułu tej pożyczki wszelkiego rodzaju zobowiązaniom i rygorom, pokwitowania z odbioru waluty

pożyczki i w ogóle do wszelkich czynności, jakie się przy realizacji pożyczki okażą potrzebne według uznania upoważnionych.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

VI. Sprawa przemianowania ul. św. Andrzeja na ulicę Papieża Piusa XI.

Po wysłuchaniu referatu Prezydenta Miasta, jako sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, wywiązuje się dyskusja, w której głos zabierają pp. rr. F. Sz wajdler i M. Dembiński, wyjaśnienie zaś udziela referent.

P. r. F. Sz wajdler proponuje podział wniosku Komisji do Spraw Ogólnych na dwie części: sprawa przemianowania ul. św. Andrzeja na ul. Papieża Piusa XI i sprawa podtrzymania uchwały Rady Miejskiej w przedmiocie przemianowania ul. Przejazd na ul. Marszałka I. Daszyńskiego. Zaznacza, że na porządku obrad umieszczona jest tylko sprawa przemianowania ul. św. Andrzeja, natomiast druga sprawa w nim nie figuruje i wobec tego nie może być rozpatrywana.

Wobec wyjaśnienia przewodniczącego, że Komisja do Spraw Ogólnych podjęła uchwałę w obu sprawach łącznie, a zatem obie winny być jednocześnie rozpatrywane, p. r. F. Sz wajdler zgłasza wniosek o odesłanie sprawy do Komisji do Spraw Ogólnych dla ponownego rozpatrzenia.

Wniosek powyższy przewodniczący poddaje pod głosowanie. Większością głosów (84 — za wnioskiem, 1 — przeciw) wniosek zostaje przyjęty.

VII. Sprawa nadania nazw parkom i skwerom miejskim przy ulicach: Matejki, Pabianickiej, Brzezińskiej i Sędziowskiej.

Po wysłuchaniu referatu p. r. A. Karpika, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, wywiązuje się dyskusja, w której głos zabiera p. r. A. Krężel. Omawiając twórczość Andrzeja Struga, wyraził się on, że Strug działał na szkodę Państwa Polskiego. Radni z frakcyj socjalistycznych, oburzeni wystąpieniem p. r. A. Krężela, nie pozwalają mu na kontynuowanie przemówienia, wznosząc okrzyki i żądając odebrania mu głosu.

Przewodniczący przywołuje p. r. A. Krężela do porządku i odbiera mu głos wobec użycia w przemówieniu zwrotów, uwłaczających pamięci ś. p. Andrzeja Struga, jako rewolucjonisty i bojownika o Polskę Niepodległą.

W czasie powstałej wrzawy p. r. M. Dembiński rzucił pod adresem p. ławnika Sz. Milmana okrzyk „Szmulek“, a w odpowiedzi na to p. ławnik Sz. Milman użył pod adresem p. r. M. Dembińskiego wyrazu „łobuz“. Przewodniczący przywołuje p. ławnika Sz. Milmana do porządku.

P. r. M. Dembiński wykrzykuje pod adresem radnych socjalistycznych oraz przewodniczącego i za to zostaje przez przewodniczącego przywołany do porządku.

W dalszej dyskusji głos zabiera p. wiceprezydent A. Purtal, piętnując wystąpienie p. r. A. Kręzela w stosunku do ś. p. Andrzeja Struga.

W czasie przemówienia p. wiceprezydenta A. Purtala radni z Frakcji Obozu Narodowego stale przeszkadzają mówcy, walą krzesłami i stołami o podłogę, gwizdzą, krzyczą, uniemożliwiając w ten sposób Radzie wysłuchanie przemówienia.

Za stałe przerywanie przewodniczącemu, który stara się przywrócić na sali spokój, oraz zabieranie głosu bez zezwolenia przewodniczącego, p. r. M. Dembiński powtórnie zostaje przywołany do porządku.

Pragnąc słyszeć przemówienie p. wiceprezydenta A. Purtala, radni z frakcyj socjalistycznych dosuwają swoje pulpity do mównicy i otaczają ją wokoło. Wrzawa na sali potęguje się. W pewnym momencie p. r. M. Dembiński podbiega po schodkach do stołu prezydyjnego. Przewodniczący, przypuszczając zapewne, że p. r. M. Dembiński zamierza go znieważać, usuwa go z podium. Do p. r. M. Dembińskiego podbiega kilku radnych, ściągając go ze schodków, prowadzących do podium. Między radnymi z ław socjalistycznych i radnymi z ław Obozu Narodowego powstaje scysja, która omal nie kończy się bójką. Dzięki interwencji niektórych pp. radnych następuje pewne uspokojenie na sali.

Przewodniczący, wykorzystując to, poddaje wniosek w sprawie nadania nazw parkom i skwerom miejskim pod głosowanie.

Większością głosów wniosek zostaje przyjęty.

P. r. S. Malinowski oświadcza, iż Frakcja Radnych Obozu Zjednoczenia Narodowego głosowała za wnioskiem.

P. r. F. Sz wajdler protestuje przeciwko przegłosowaniu wniosku, ponieważ Frakcji Radnych Obozu Narodowego uniemożliwiono w ten sposób zgłoszenia swoich wniosków.

W wyniku głosowania powzięto uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 56.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 200 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia nadać nowonabytym i nowopowstałym parkom i skwerom miejskim następujące nazwy:

1. parkowi przy zbiegu ulic Matejki i Prezydenta Narutowicza — „Park Miejski im. Gabryela Narutowicza“,

2. parkowi „Wenecja“ przy ul. Pabianickiej — „Park Miejski im. Juliusza Słowackiego“,
3. skwerowi przy ul. Brzezińskiej — „Miejski Skwer Gdański“,
4. parkowi przy ul. Sędziowskiej — „Park Miejski im. Andrzeja Struga“.

W głosowaniu brało udział 66 członków Rady.

O godz. 20 min. 50 przewodniczący zarządza przerwę, wznawiając obrady o godz. 21 min. 30.

Po wznowieniu obrad przewodniczący składa oświadczenie treści następującej: „Trybuna radzieckiej nadużyto, by obrazić pamięć Struga, cennego i czczonego przez całą opinię publiczną człowieka, który był odznaczony najwyższymi odznaczeniami polskimi i, w uznaniu zasług dla kraju, pochowany na koszt Państwa. Podczas przemawiania p. wiceprezydenta A. Purtala p. r. M. Dembiński, który niejednokrotnie na dzisiejszym posiedzeniu wywoływał zadrażnienia, za co został przeze mnie dwa razy przywołany do porządku, zerwał się z miejsca i podbiegł do Prezydium. Zagroziłem mu drogę i zażądałem, żeby poszedł na dół. P. r. M. Dembiński stanął w pozycji wyzywającej i gotowej do rękoczynów. Wtedy usunąłem go. Na przestrzeni 10 posiedzeń mogą moi przyjaciele i wrogowie zaświadczyć, że starałem się w granicach możliwości i opanowania nerwów zachować spokój i obiektywizm. Nie ja ponoszę odpowiedzialność z to, co się stało. Wszystkim nam winno zależeć, by obrady toczyły się w spokoju i powadze“.

P. r. F. Sz wajdler składa w imieniu Frakcji Radnych Obozu Narodowego oświadczenie, iż wyjaśnienie przewodniczącego uważa za niewystarczające i dopóki incydent nie będzie zlikwidowany frakcja jego nie pozwoli na spokojne prowadzenie obrad.

P. r. W. Stawiński składa w imieniu Frakcji Radnych P. P. S., Klasowych Związków Zawodowych, Stronnictwa Demokratycznego i Bundu oświadczenie, iż po raz pierwszy Rada jest świadkiem napaści czynnej na tego, który z woli większości powołany został na stanowisko Prezydenta Miasta. Zapowiada, że reprezentowane przezeń frakcje nie pozwolą na urządzanie w Radzie burd karczemnych i wybryków.

P. r. F. Sz wajdler nalega w dalszym ciągu na taką czy inną likwidację incydentu między przewodniczącym i r. M. Dembińskim.

Przewodniczący komunikuje, że powiedział wszystko to, co w danej sprawie miało miejsce. Nadmienia, że p. r. M. Dembiński już niejednokrotnie odnosił się doń niewłaściwie, a na wczorajszym posiedzeniu obraził go. Przewodniczący jest zdania, że powinna istnieć w Radzie instancja,

mogąca podobnego rodzaju sprawy rozstrzygać. Proponuje powołanie Konwentu Seniorów i przekazanie mu do rozpatrzenia incydentu z p. r. M. Dembińskim.

P. r. F. Sz wajdler prosi o zarządzenie przerwy dla zastanowienia się nad powyższą propozycją.

Przewodniczący komunikuje, że zarządzi przerwę po załatwieniu rozpatrywanej sprawy z porządku obrad.

VIII. Sprawa zawieszenia rozpatrzenia prośby Stanisława Gruszczyńskiego o zezwolenie na budowę na posesji przy dojeździe gospodarczym ul. Jeleniej (działka 38).

Po wysłuchaniu referatu p. r. St. Golińskiego, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 57.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 175 z dnia 26 maja 1939 r., postanawia zawiesić na podstawie art. 39 i 385 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), rozpatrzenie prośby p. Stanisława Gruszczyńskiego z dnia 16 sierpnia 1938 roku o udzielenie zezwolenia na budowę parterowego murowanego budynku mieszkalnego oraz budynku gospodarczego na posesji, położonej w Łodzi przy dojeździe gospodarczym ul. Jeleniej (działka 38), na przeciąg 2 lat od daty zgłoszenia, tj. do dnia 16 sierpnia 1940 roku, ze względu na to, że omawiana budowa sprzeczna jest z zamierzeniami regulacyjnymi miasta i może spowodować znaczne trudności w ich urzeczywistnieniu, albowiem w myśl projektu szczegółowego planu zabudowania części miasta, zawartej pomiędzy ulicami: Milionową, Kilińskiego, Emilii, Piotrkowskiej, Czerwoną, Wólczańską, Kątną, Żeromskiego, przedłużoną w kierunku południowym i północnym, Drewnowską, Zgierską, Brzezińską i wschodnią granicą miasta, projektowany budynek mieszkalny leży w pasie budynków gospodarczych, zaś projektowany budynek gospodarczy — w pasie wykluczonym od zabudowania.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

O godz. 21 min. 50 przewodniczący zarządza przerwę, wznawiając obrady o godz. 22 min. 15.

Po wznowieniu obrad p. r. F. Sz wajdler oświadcza, że reprezentowana przezeń frakcja rozważyła przebieg incydentu i ustaliła, że przedstawia się on odmiennie od podanego przez przewodniczącego. Zapowiada, że dla umożliwienia rozpatrzenia spraw, będących na porządku obrad, radni z Frakcji Obozu Narodowego będą w dniu dzisiejszym brać udział w obradach, natomiast p. r. M. Dembiński wystąpi do Sądu ze skargą przeciwko przewodniczącemu o pobicie.

IX. Sprawa zawieszenia rozpatrzenia prośby Stefana i Stefanii małż. Similak o zezwolenie na budowę na posesji przy dojeździe gospodarczym ul. Jeleniej (działka 36).

Po wysłuchaniu referatu p. r. St. Golińskiego, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 58.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 176 z dnia 26 maja 1939 r., postanawia zawiesić na podstawie art. 39 i 385 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), rozpatrzenie prośby p. Stefana i Stefanii Similak z dnia 16 sierpnia 1938 roku o udzielenie zezwolenia na budowę parterowego murowanego budynku mieszkalnego oraz budynku gospodarczego na posesji, położonej w Łodzi przy dojeździe gospodarczym ul. Jeleniej (działka 36), na przeciąg 2 lat od daty zgłoszenia, tj. do dnia 16 sierpnia 1940 roku, ze względu na to, że omawiana budowa sprzeczna jest z zamierzeniami regulacyjnymi miasta i może spowodować znaczne trudności w ich urzeczywistnieniu, albowiem w myśl projektu szczegółowego planu zabudowania części miasta, zawartej pomiędzy ulicami: Milionową, Kilińskiego, Emilii, Piotrkowską, Czerwoną, Wólczańską, Kątną, Żeromskiego, przedłużoną w kierunku południowym i północnym, Drewnowską, Zgierską, Brzezińską i wschodnią granicą miasta, projektowany budynek mieszkalny leży w pasie budynków gospodarczych, zaś projektowany budynek gospodarczy — w pasie wykluczonym z zabudowania.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

X. Sprawa zawieszenia rozpatrzenia prośby Sendera Hochmana o zezwolenie na przebudowę na posesji przy ul. Krótkiej nr 5-7.

Po wysłuchaniu referatu p. r. W. Jurczaka, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 59.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 177 z dnia 26 maja 1939 r., postanawia zawiesić na podstawie art. 39 i 385 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), rozpatrzenie prośby adw. Gustawa Taubenschlaga, pełnomocnika Sendera Hochmana, z dnia 14 października 1938 roku o udzielenie zezwolenia na przebudowę 2-piętrowego budynku mieszkalnego na posesji, położonej w Łodzi przy ul. Krótkiej nr 5-7, na przeciąg 2 lat od daty zgłoszenia, tj. do dnia 14 października 1940 roku, ze względu na to, że omawiana przebudowa sprzeczna jest z zamierzeniami regulacyjnymi miasta i może spowodować znaczne trudności w ich urzeczywistnieniu, albowiem w myśl projektu szczegółowego planu zabudowania części miasta, zawartej pomiędzy osią ulicy Zgierskiej, linią, biegnącą w odległości 15 metrów na południe równolegle do osi ulicy Drewnowskiej, linią, biegnącą w odległości 25 metrów na wschód, równolegle do osi przedłużenia w kierunku północnym ulicy Żeromskiego od ul. 11 Listopada do ul. Drewnowskiej, linią, biegnącą w odległości 20 metrów na południu, równolegle do osi ul. 11 Listopada, wschodnią granicą terenu P. K. P., oraz północną granicą miasta Łodzi — z wyłączeniem terenów, zawartych pomiędzy osiami ulic:

- a) Limanowskiego, Glinianej, Pojezierskiej, linią, biegnącą w prostym przedłużeniu osi ul. Grunwaldzkiej, osiami ulic Grunwaldzkiej i Błękitnej oraz wschodnią granicą posesji, położonej przy ul. Limanowskiego nr 137,
- b) Limanowskiego, Rybnej, Wrześnińskiej i Pivnej,
- c) Czartoryskiego, Srebrzyńskiej, zachodnią granicą nieruchomości succ. Grodzickich, ul. Długosza, zachodnią granicą rozparcelowanej nieruchomości succ. Grodzickich i przedłużeniem ul. Drewnowskiej —

omawiana nieruchomość leży na terenie wykluczonym z zabudowy.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XI. Sprawa uchwalenia szczegółowego planu zabudowania Wodnego Rynku i jego otoczenia.

Po wysłuchaniu referatu p. naczelnika inż. J. Rybołowicza, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, oraz zapytania p. W. Stawińskiego i odpowiedzi, udzielonej przez referenta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 60.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 174 z dnia 26 maja 1939 roku, postanawia:

1. uchwalić na zasadzie art. art. 29 i 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), szczegółowy plan zabudowania terenu, zawartego pomiędzy: linią, biegnącą równolegle do południowej linii regulacyjnej Wodnego Rynku, w odległości 20 m na południe od tej linii, linią, biegnącą równolegle do zachodniej linii regulacyjnej Wodnego Rynku, w odległości 20 m na zachód od tej linii, linią, biegnącą równolegle do północnej linii regulacyjnej Wodnego Rynku, w odległości 50 m na północ od tej linii i linią równoległą do wschodniej linii regulacyjnej Wodnego Rynku, w odległości 65 m na wschód od tej linii — będący jednocześnie ogólnym planem zabudowania, zmieniającym prawomocny ogólny plan zabudowania m. Łodzi w części, dotyczącej sposobu zabudowania tych terenów, oraz uzupełniającym i zmieniającym prawomocny ogólny plan zabudowania m. Łodzi w części, dotyczącej przeznaczenia tych terenów
2. wyłożyć na zasadzie art. 30 powołanego rozporządzenia omawiany plan zabudowania do przeglądu publicznego na okres 2 tygodni, licząc od dnia podania niniejszej uchwały do wiadomości publicznej.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XII. Sprawa uchwalenia planu zabudowania ul. Milionowej.

Po wysłuchaniu referatu p. r. W. Jurczaka, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 61.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 183 z dnia 2 czerwca 1939 roku, postanawia na podstawie art. 11, 21, 29 i 33 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405):

1. wyłączyć z uchwalonego w dniu 12 listopada 1936 roku szczegółowego planu zabudowania terenów m. Łodzi, przylegających do ul. Milionowej: 1) od osi ul. Piotrkowskiej w pasie po 20 m obustronnie wzdłuż przebiecia ul. Milionowej, przechodzącego po północnej granicy terenu L. Geyera przy ul. Piotrkowskiej nr 280 do ul. Sosnowej, 2) w tymże pasie wzdłuż osi ul. Sosnowej i ul. Milionowej do osi ul. Kilińskiego, 3) od osi ul. Kilińskiego w pasie 20 m na południe i 25 m na północ wzdłuż osi ulicy do osi ul. Przędzalnianej, 4) od osi ul. Przędzalnianej w pasie 15 m na południe i 45 m na północ wzdłuż osi ulicy istniejącej do osi ul. Tatrzańskiej, 5) od osi ul. Tatrzańskiej w pasie po 40 m obustronnie wzdłuż osi ulicy do terenu P. K. P. i 6) dalej w pasie 40 m wzdłuż granicy miasta do osi ul. Granicznej — frontowe linie zabudowania i sposób zabudowania terenów budowlanych wogóle (art. 11 lit. b) i d), pozostawiając jedynie linie regulacyjne, odgraniczające obszary, przeznaczone pod arterie komunikacyjne (art. 11, lit. a);
2. uznać w związku z tym zarzuty, zgłoszone przeciwko temu planowi zabudowania przez Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer“ Spółka Akcyjna, w dniu 13 lutego 1937 roku oraz przez Rocha Ciepłuchę i Gustawa Milnikiela w dniu 12 lutego 1937 roku za bezprzedmiotowe;
3. wezwać Zarząd Miejski do opublikowania faktu uprawomocnienia się planu zabudowania (art. 33, ust. (3)).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XIII. Sprawa uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, położonych między ulicami: Napiórkowskiego, Tatrzańską i Milionową.

Po wysłuchaniu referatu p. naczelnika inż. J. Rybołowicza, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 62.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 190 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. unieważnić postanowienie Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 542-R z dnia 24 lutego 1938 roku;
2. uchwalić na zasadzie art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), szczegółowy plan zabudowania terenów, zawartych pomiędzy osiami ulic: Napiórkowskiego, Tatrzańskiej, Milionowej i linią, biegnącą w odległości 60 m na wschód równoległe do zachodniej granicy nieruchomości J. Bartoszewskiego, położonej przy ul. Napiórkowskiego nr 134-136 — będący jednocześnie ogólnym planem zabudowania tych terenów, uzupełniającym i zmieniającym prawomocny ogólny plan zabudowania m. Łodzi, a mianowicie:
  - a) uzupełniającym — w części, dotyczącej przeznaczenia terenów budowlanych na cele mieszkaniowe,
  - b) zmieniającym — w części, dotyczącej przeznaczenia części nieruchomości nr porz. 116 i 118 przy ul. Napiórkowskiego, położonej pomiędzy przedłużeniem ul. Częstochowskiej i przedłużeniem ulicy Waclawa — pod budowę szkoły, zamiast przeznaczenia pod zabudowę budynkami 2-kondygnacyjnymi, w części, dotyczącej przeznaczenia części nieruchomości przy ul. Napiórkowskiego nr porz. 124, 126, 126a, 126b, 128, 130, 132, 134-136 i 138, położonych pomiędzy przedłużeniem ul. Częstochowskiej i Waclawa — na zieleniec zamiast pod zabudowę budynkami 2-kondygnacyjnymi i w części, dotyczącej określenia sposobu zabudowania terenów budowlanych — liniami zabudowania zamiast procentowego zabudowania powierzchni;
3. wyłożyć na zasadzie art. 30 znowelizowanego prawa budowlanego omawiany plan zabudowania do przeglądu publicznego na okres 2 tygodni od dnia podania niniejszej uchwały do wiadomości publicznej.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XIV. Sprawa uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, położonych pomiędzy ulicami: Zgierską, Pocztową, Sadową i Chrobrego.

Po wysłuchaniu referatu p. naczelnika inż. J. Rybołowicza, sprawo-

zdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 63.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 191 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia:

1. unieważnić postanowienie Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 543-R z dnia 24 lutego 1938 roku;
2. uchwalić na zasadzie art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), szczegółowy plan zabudowania terenów, zawartych pomiędzy osiami ulic: Zgierskiej, Pocztowej, Sadowej, Wspólnej, wschodnią granicą działki nr 13 przy ul. Wspólnej, linią, biegnącą w odległości 12 m na wschód od wschodniej granicy działki nr 12 przy ul. Chrobrego i osią ul. Chrobrego — będący jednocześnie ogólnym planem zabudowania tych terenów, uzupełniającym i zmieniającym prawomocny ogólny plan zabudowania m. Łodzi w części, dotyczącej przeznaczenia terenów oraz zmieniającym ten plan w części, dotyczącej określenia sposobu zabudowania terenów budowlanych, a mianowicie:
  - a) uzupełniającym — w części, dotyczącej przeznaczenia terenów budowlanych na cele mieszkaniowe,
  - b) zmieniającym — w części, dotyczącej przeznaczenia posesji, położonej przy ul. Wspólnej nr porz. 2-4, pod budowę poczty, zamiast pod zabudowę budynkami 3-kondygnacyjnymi, oraz w części, dotyczącej określenia sposobu zabudowania terenów budowlanych — liniami zabudowania, zamiast procentowego zabudowania powierzchni,
  - c) wyłożyć na zasadzie art. 30 znowelizowanego prawa budowlanego omawiany plan zabudowania do przeglądu publicznego na okres 2 tygodni od dnia podania niniejszej uchwały do wiadomości publicznej.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XV. Sprawa zmiany Przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi i ich rodzin.

Po wysłuchaniu referatu p. ławnika W. Matuli, sprawozdawcy Komisji Regulaminowo-Prawnej, oraz zapytania p. r. W. Kotowskiego i odpowiedzi, udzielonych przez referenta i Prezydenta Miasta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 64.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 140 z dnia 5 maja 1939 roku, postanawia nadać § 1 Przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi i ich rodzin brzmienie następujące (patrz załącznik).

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XVI. Sprawa anulowania postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta, zatwierdzającego Statut pomocy leczniczej dla pracowników Zarządu Miejskiego.

Po wysłuchaniu referatu p. r. St. Krzynowka, sprawozdawcy Komisji Regulaminowo-Prawnej, oraz zapytania p. r. S. Malinowskiego i odpowiedzi, udzielonej przez Prezydenta Miasta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 65.

Rada Miejska, opierając się na uchwale Magistratu nr 202 z dnia 9 czerwca 1939 roku, postanawia uchylić powzięte przez Tymczasowego Prezydenta Miasta w zastępstwie Rady Miejskiej postanowienie nr 762-R z dnia 1 lutego 1939 roku, dotyczące zatwierdzenia Statutu pomocy leczniczej dla pracowników i emerytów Gminy Miejskiej Łódź oraz członków ich rodzin.

W głosowaniu brało udział 85 członków Rady.

XVII. Wolne wnioski.

1. Wniosek nagły Frakcji Radnych Obozu Narodowego w sprawie przemianowania ul. Zamenhofa na ul. ś. p. Ks. Prob. Bolesława Domańskiego w uznaniu olbrzymich zasług, położonych w ciągu jego życia dla krzewienia katolickiego i narodowego ducha wśród ludu polskiego w Niemczech.

Nagłość wniosku uzasadnia p. ławnik E. Zwierzewicz.

Prezydent Miasta oświadcza, że osobiście znał ks. Domańskiego, i że ten byłby zdziwiony, gdyby usłyszał to, co w Radzie o jego akcji w Niemczech mówiono.

Przeciw nagłości przemawia p. dr St. Więckowski, zaznaczając, iż w zasadzie nie sprzeciwia się nazwaniu jednej z ulic imieniem ks. Domańskiego, natomiast przeciwny jest przemianowaniu ul. Zamenhofa.

Nagłość wniosku większością głosów (30 — za nagłością, 43 — przeciw) odrzucono, przekazując go Komisji do Spraw Ogólnych do rozpatrzenia.

2. Wniosek Frakcji Radnych Bundu w sprawie przyłączenia się Rady Miejskiej m. Łodzi do akcji protestacyjnej przeciw dokonaniem we Lwowie na studencie żydowskim Landsbergu mordowi oraz stosunkom, które ten i poprzednie mordy umożliwiły i spowodowały.

Wniosek zostaje odczytany przez przewodniczącego, który proponuje przesłanie go do właściwych władz.

P. r. F. Sz wajdler protestuje przeciwko temu, twierdząc, iż Regulamin obrad Rady Miejskiej nie przewiduje takiego sposobu załatwienia. Za użycie określenia „to jest bezczelność“ p. r. F. Sz wajdler przywołany zostaje przez przewodniczącego do porządku.

Na zapytanie p. r. S. Malinowskiego, czy wniosek nie zawiera cech politycznych i czy, jako nie mający nic wspólnego z gospodarką miejską, nie powinien być odrzucony, odpowiada Prezydent Miasta, wyjaśniając, że, ponieważ wniosek gospodarki miejskiej nie dotyczy, odsyła go do właściwych władz.

3. Wniosek nagły Frakcji Radnych Obozu Narodowego w sprawie uchylecia uchwał Rady Nadzorczej Gazowni Miejskiej oraz Rady Zarządzającej Kanalizacji i Wodociągów, przyznających członkom tychże rad wynagrodzenia w wysokości zł. 50.— i zł. 25.— za udział w każdym posiedzeniu, i ustalenia, że udział w tych posiedzeniach jest bezpłatny.

Po uzasadnieniu nagłości wniosku przez p. r. W. Kotowskiego i wypowiedzeniu się przeciw nagłości przez p. wiceprezydenta A. Walczaka — nagłość wniosku większością głosów (30 za nagłością, 43 — przeciw) odrzucono, przekazując wniosek Komisji Regulaminowo-Prawnej do rozpatrzenia.

P. r. M. Dembiński za przeszkadzanie p. wiceprezydentowi A. Walczakowi w czasie przemówienia przywołany zostaje przez przewodniczącego do porządku.

4. Interpelacja Frakcji Radnych Obozu Narodowego w sprawie nieprzyjęcia w miesiącu maju rb. przez p. wiceprezydenta A. Purtala p. r. A. Belki wraz z delegatem dla odbycia konferencji w sprawie robotników sezonowych.

P. wiceprezydent A. Purtal wyjaśnia, że p. r. A. Belka nie zgłaszał się do niego dla odbycia konferencji w sprawie robotników sezonowych, gdyż te sprawy należą do p. wiceprezydenta A. Walczaka, natomiast zgłaszał się z interwencją w sprawie pracowników Wydziału Gospodarczego i mógł być przyjęty w kolejności zgłoszenia się interesantów, ponieważ działał jako przedstawiciel związku zawodowego, a nie jako radny. Poza kolejką p. wiceprezydent A. Purtal musiał przyjąć kierownika szkoły, który miał bardzo pilną sprawę do załatwienia.

P. r. F. Szwajdler zgłasza wniosek o otwarcie dyskusji nad odpowiedzią p. wiceprezydenta A. Purtala, natomiast p. ławnik E. Andrzejak przeciwny jest otwarciu dyskusji i prosi, aby Rada wypowiedziała się w tym przedmiocie.

Przewodniczący poddaje sprawę pod głosowanie i Rada większością głosów (47 głosów przeciwko otwarciu dyskusji, 38 — za) postanawia dyskusji nad odpowiedzią na interpelację nie otwierać.

P. r. F. Szwajdler oświadcza, iż przewodniczący przez nieotwarcie dyskusji dopuścił się obrazy regulaminu obrad Rady Miejskiej.

5. Prezydent Miasta komunikuje, że w miesiącu lipcu posiedzeń Rady nie będzie i że będzie on w tym czasie korzystał z dorocznego urlopu wypoczynkowego. Życzy pp. radnym przyjemnego wykorzystania urlopów.
6. Na zapytanie p. r. L. Bednarczyka, z jakich funduszków pokryto wydatek, związany z urządzeniem przyjęcia dla członków Rady i Magistratu, zwiedzających w dniu 18 czerwca rb. roboty kanalizacyjno-wodociągowe, odpowiada Prezydent Miasta, wyjaśniając, że Dyrektor przedsiębiorstwa miejskiego „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi posiada pewien fundusz dyspozycyjny, z którego wydatek ten został pokryty.

Z powodu wyczerpania porządku obrad przewodniczący o godz. 23 min. 50 posiedzenie zamyka.

Sekretarz	Przewodniczący
(Włodzimierz Graliński)	(Jan Kwapiński)
Wicedyrektor Zarządu Miejskiego	Prezydent Miasta

Załącznik do uchwały Rady Miejskiej nr 64 z dnia 22.VI-1939 roku.

§ 1.

Przepisy niniejsze mają na celu zapewnienie uposażenia emerytalnego pracownikom miejskim i zawodowym członkom Magistratu (prezydent, wiceprezydent) oraz zaopatrzenia emerytalnego ich rodzinom.

Pracownikiem miejskim jest — w rozumieniu niniejszych przepisów — urzędnik i niższy funkcjonariusz miejski, który został mianowany na stanowisko, przewidziane w „Statucie etatów stanowisk służbowych dla pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi“, bądź też w „Statucie etatów stanowisk służbowych w Przedsiębiorstwie Miejskim „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi.“

Przepisy niniejsze nie mają zastosowania do pracowników przedsiębiorstwa miejskiego p. n. „Gazownia Miejska w Łodzi“, do pracowników pozaetatowych, pracowników, odbywających służbę przygotowawczą, tudzież pracowników, zaangażowanych na podstawie odrębnych indywidualnych bądź zbiorowych umów.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI
za miesiąc czerwiec 1939 roku.

L. P.	NAZWA RACHUNKU	O b r o t y za czas od 1.IV. do 31.V.39r		O b r o t y w m-cu czerwcu 1939 r.		Ogólne obroty za czas od 1.IV. do końca VI.39 r.	
		Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma
1.	Kasa	5.036.900.81	4.944.004.97	2.394.406.79	2.398.068.46	7.431.307.60	7.342.073.43
2.	Wydatki budżetowe	5.418.671.27	111.529.13	2.961.599.19	88.225.40	8.380.270.46	199.754.53
3.	Dochody budżetowe	2.217.12	4.337.535.66	7.727.29	1.610.051.32	9.944.41	5.947.586.98
4.	Zakłady i Szpitale	310.561.94	66.031.36	226.328.66	23.315.19	536.890.60	89.346.55
5.	Przedsiębiorstwa Komunalne	248.934.09	84.128.43	1.702.556.99	307.336.74	1.951.491.08	391.465.17
6.	Zobowiązania z tyt. wyk. budżetu	5.423.694.03	6.151.643.16	2.299.699.35	4.335.804.50	7.723.393.39	10.487.452.66
7.	Instytucje kredytowe	5.233.532.01	5.082.804.36	2.366.261.76	2.466.822.—	7.599.793.77	7.549.626.36
8.	Sumy przechodnie	5.940.411.02	6.690.365.81	2.964.158.—	3.628.189.73	8.904.569.02	10.318.555.54
9.	Zaliczki	1.099.345.98	748.682.25	3.375.672.40	1.800.051.26	4.475.018.38	2.548.733.51
10.	Depozyty walorowe obce	547.777.51	23.894.43	117.664.—	50.150.27	665.441.51	74.044.70
11.	„D“ Deponenci	161.385.46	868.158.23	81.844.89	339.499.28	243.230.35	1.207.657.51
12.	Weksle obce	30.432.—	932.—	—	—	30.432.—	932.—
13.	Dłużnicy i Wierzyciele	—	—	187.857.36	—	187.857.36	—
14.	Akcepty	345.000.—	1.110.350.—	130.000.—	167.817.07	475.000.—	1.278.167.07
15.	Pożyczki krótkoterminowe	500.000.—	2.950.000.—	—	200.000.—	500.000.—	3.150.000.—
16.	Papiery wartościowe własne	16.623.651.59	300.—	—	1.850.—	16.623.651.59	2.150.—
17.	Skarbiec	300.—	16.623.651.59	1.850.—	—	2.150.—	16.623.651.59
18.	Depozyty własne wydane	833.500	—	—	14.624.790.95	833.500.—	14.624.790.95
19.	Różni — za depozyty wł. wydane	—	833.500	14.624.790.95	—	14.624.790.95	833.500.—
20.	Fundusz specjalny Gminy	—	—	—	1.491.362.15	—	1.491.362.15
21.	Przedsiębiorstwa własne	—	—	2.201.499.41	2.183.742.67	2.201.499.41	2.183.742.67
22.	Różne	21.622.475.10	18.751.273.55	19.684.269.11	19.611.109.17	41.306.744.21	38.362.382.72
	Ogółem	Zł. 69.378.789.93	69.378.789.93	55.328.186.16	55.328.186.16	124.706.976.09	124.706.976.09

WYKONANIE BUDŻETU za czas od 1 kwietnia

Dział	NAZWA DZIAŁU	Wydatki zwyczajne		Stosunek % %
		preliminarz na okres roczny	wydatkowane za 3 miesiące	
I	Zarząd Ogólny	5.136.996.—	1.221.390.26	25,72
II	Majątek Komunalny	249.022.—	49.282.24	19,79
III	Przedsiębiorstwa komunalne	195.622.—	—	—
IV	Splata długów	5.731.019.—	1.414.258.57	24,67
V	Drogi i place publiczne	1.795.458.—	361.528.61	20,13
Va	Pomiary i plany rozb. miasta	388.372.—	85.115.71	21,91
VI	Oświata	3.371.061.—	772.594.83	22,91
VII	Kultura i sztuka	789.991.—	186.607.56	23,62
VIII	Zdrowie Publiczne	5.270.710.—	999.094.29	18,95
IX	Opieka Społeczna	3.398.591.—	767.306.29	22,57
X	Popieranie rolnictwa	484.822.—	80.543.96	16,61
XI	Popieranie przemysłu i handlu	488.222.—	121.576.56	24,90
XII	Bezpieczeństwo Publiczne	1.763.077.—	339.681.63	19,26
XIII	Różne	1.413.367.—	200.890.02	14,21
	Zł.	30.476.330.—	6.699.870.53	21,98
	Wydatki nadzwyczajne	13.974.652.—	2.062.709.46	14,76
	Ogółem zł.	44.450.982.—	8.762.579.99	

ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI

do 30 czerwca 1939 r.

Dział	NAZWA DZIAŁU	Dochody zwyczajne		Stosunek o/ _o
		Preliminarz na okres roczny	Wpłynęło za 3 miesiące	
I	Majątek komunalny	293.982.—	59 496.49	20,23
II	Przedsiębiorstwa komunalne	3.389.019.—	1.307.582.07	38,58
III	Subwencje i dotacje	493.705.—	47.902.97	9,70
IV	Zwroty	3.010.953.—	767.098.17	25,47
V	Opłaty administracyjne	678.172.—	173.141.77	25,53
VI	Opłaty z urzędzeń dobra publ.	615.781.—	142.844.37	23,19
VII	Dopłaty	—	—	—
VIII	Udział w podatk. państwowych	12.580.000.—	2.401.586.34	19,09
IX	Dod. do podatków państwowych	6.395.500.—	363.670.39	5,68
X	Podatki samoistne	3.140.000.—	483.223.28	15,38
XI	Różne	310.003.—	92.688.66	29,89
	Zł.	30.907.115.—	5.839.234.51	18,89
	Dochody nadzwyczajne	13.543.867.—	674.480.19	4,97
	Ogółem zł.	44.450.982.—	6.513.714.70	

UWAGA: Sumy wykonania dz. VIII i dz. IX wykazane w rubryce 2-ej nie obejmują wpływów podatkowych za miesiąc czerwiec 1939 roku, z powodu przekazania tych należności przez Izbę Skarbową w następnym miesiącu.—

KRONIKA.

Święto francuskie w Łodzi.

Obchód święta narodowego Francji w Łodzi w dniu 14 lipca miał przebieg podniosły. Łódź i cała jej ludność demonstrowały przyjaźń francusko-polską masowym udziałem w uroczystości.

Wszystkie gmachy urzędów państwowych i komunalnych oraz domy prywatne udekorowane były flagami o barwach państwowych. Nad to gmach magistratu na Pl. Wolności, oraz gmachy, w których znajdują się siedziby konsulatu francuskiego, tow. przyjaciół Francji i zw. członków legii cudzoziemskiej, udekorowane były flagami o barwach francuskich.

O godz. 10 rano w katedrze św. Stanisława Kostki odprawione zostało uroczyste nabożeństwo za pomyślność naszej sojuszniczki — Francji. Po nabożeństwie kanclerz kurii biskupiej, ks. Zdżarski wygłosił kazanie w języku francuskim.

Na nabożeństwie, które odprawił J. E. Ks. biskup Jasiński, obecni byli przedstawiciele władz z pp. wicewojewodą Jellinkiem, dowódcą O.K. gen. Thommée i wiceprezydentem miasta Adamem Walczakiem na czele. Poza tym byli obecni przedstawiciele konsulatu, kolonia francuska w Łodzi, członkowie towarzystwa przyjaciół Francji z prezesem towarzystwa, inż. K. Bajerem na czele, delegacje sfederowanych związków obrońców ojczyzny (legioniści, peowiacy, rezerwiści, hallerczycy, kombatancki-żydzi itd.), wreszcie delegacje i poczty sztandarowe zrzeszeń społecznych, delegacje samorządów gospodarczych i liczne rzesze publiczności.

Wieczorem odbyła się w tow. przyjaciół Francji akademie, poświęcona świętu narodowemu.

ŁÓDŹ W 529 ROCZNICĘ GRUNWALDU.

Potężna manifestacja patriotyczna.

Dnia 15 lipca r. b. Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny w Łodzi zorganizowała uroczysty obchód 529 rocznicy zwycięskiej bitwy pod Grunwaldem. Obchód ten zamienił się w żywiołową manifestację

patriotyczną całego społeczeństwa łódzkiego. Rzucone przez Federację hasło obchodu „Czy chcecie drugiego Grunwaldu?“ stało się w Łodzi bardzo popularne.

Już w godzinach poobiednich do siedzib sfederowanych związków zaczęły ciągnąć oddziały b. wojskowych z orkiestrami i sztandarami, które następnie udały się na plac przed kościołem Matki Boskiej Zwycięskiej.

Około godziny 19-ej komunikacja tramwajowa na Piotrkowskiej została unieruchomiona; trzeba było zrobić miejsce dla maszerujących w stronę kościoła oddziałów b. wojskowych, zrzeszeń społecznych, zawodowych itp.

Jednocześnie wzdłuż trasy pochodu ustawiły się dziesiątki tysięcy mieszkańców.

Punktualnie o godzinie 18.45 w kościele odprawione zostało uroczyste nabożeństwo za pomyślność Polski.

Po nabożeństwie chór im. Moniuszki odśpiewał szereg pieśni, które nadano specjalnymi gigantofonami na plac, na którym zebrały się tysięczne rzesze łodzian. Po pieśniach odczytane zostały wyjątki z „Krzyżaków“.

O godzinie 20-ej na placu uformował się pochód, który ruszył ul. Żwirki w stronę Piotrkowskiej, a następnie Piotrkowską na Pl. Wolności, gdzie odbyć się miało wielkie zgromadzenie publiczne.

Pochód czynił imponujące wrażenie. Kroczyło w nim ponad 50 tysięcy osób. Otwierały go oddziały b. wojskowych w historycznych mundurach ze sztandarami i orkiestrami. W tłumie niesiono liczne transparenty. M. in. widniały napisy: „Czy chcecie drugiego Grunwaldu?“, „W każdej chwili zamienimy młoty na karabiny“, „Jesteśmy silni, zvarci, gotowi“, „Nie damy odepchnąć się od Bałtyku“ itp.

Zgromadzone na chodnikach tłumy zgotowały maszerującym demonstrantom spontaniczne owacje. Co chwilę rozlegały się okrzyki na cześć armii i jej Naczelnego Wodza. Wznoszono również okrzyki antyhitlerowskie, profrancuskie i proangielskie.

Przemarsz pochodu przez Piotrkowską trwał około godziny.

Około godziny 21-ej wielotysięczne tłumy zapełniły Plac Wolności.

Zgromadzenie manifestacyjne rozpoczęło się samorzutnym odśpiewaniem „Roty“, poczym zagał je stojący na balkonie ratusza prezes grodzkiej Federacji p. Fornalski, udzielając głosu prezesowi okręgu Federacji, sen. Bolesławowi Fichnie.

W półgodzinnym przemówieniu skreślił on genezę manifestacji, która — zdaniem mówcy — była koniecznością wypowiedzenia się mieszkańców Polski i Łodzi w aktualnych sprawach politycznych. Cała Łódź zebrała

się w rocznicę wiekopomnej rocznicy sławnego zwycięstwa oręża polskiego, by rzucić ostrzeżenie pod adresem podnoszącej głowę hydry pruskiej, zagrażającej niepodległemu bytowi narodów Europy.

Po dalszych mowach, orkiestra odegrała hymn narodowy, po czym prez. Fornalski odczytał rotę ślubowania.

Wielotysięczne tłumy z podniesionymi do przysięgi rękoma powtarzały za nim słowa: „W świętą rocznicę Grunwaldu, w obliczu Boga ślubujemy w obronie Ojczyzny poświęcić życie i mienie. Wokół hasła obrony Niepodległości stać zwarci i zjednoczeni. Od Bałtyku odepchnąć się nie damy. Na każdy zew Wodza Naczelnego staniemy zwarci, aż do ostatniej kropli krwi. Tak nam dopomóż Bóg!“

Na zakończenie zgromadzenia znowu odśpiewano chóralnie „Rotę“, po czym tłumy spokojnie się rozeszły.

Po manifestacji małe grupy demonstrantów udały się przed siedziby konsulatów angielskiego i francuskiego, gdzie wznosiły okrzyki na cześć państw sojusznicznych.

„Kwestia mieszkaniowa w miastach polskich“.

Ostatnio daje się zauważyć wzrost zainteresowania nowowybranych rad miejskich sprawą mieszkaniową. Przykładem tego może być Warszawa, gdzie już na pierwszych posiedzeniach Rady sprawa ta wywołała zasadniczą dyskusję.

To też na czasie jest wydana przez Związek Miast Polskich publikacja p. Konstantego Krzeczковского, profesora Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, p. t. „Kwestia mieszkaniowa w miastach polskich“. Praca, której brak w naszej literaturze społecznej i samorządowej bardzo dawał się odczuwać, niewątpliwie przyczyni się do pogłębienia dyskusji nad tym doniosłym problemem.

W treści książki, w jej rozległości tematu zorientować mogą następujące tytuły rozdziałów: I. Zagadnienie mieszkaniowe w miastach polskich (z podtytułami: jakość mieszkań, koszarowość, wielkość, położenie, użytkowanie i przeludnienie mieszkań, cena mieszkań itd.), II. Państwo, gmina, spółdzielczość i prywatna inicjatywa wobec zagadnień mieszkaniowych, III. Tendencje ruchu budowlanego i metody zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych naszych miast, IV. Zagadnienie współczesnego ruchu budowlanego w naszych miastach, V. Wytyczne polityki komunalnej w sprawie mieszkaniowej.

Książka nad to zawiera materiał ilustrujący stan kwestii mieszkaniowej w Warszawie i Łodzi oraz bogatą i jedyną bibliografię kwestii mieszkaniowej w Polsce.

Książka słusznie jest uważana jako cenny dorobek naukowy w tej dziedzinie i ze wszech miar zasługuje na uwagę przede wszystkim miejskich działaczy samorządowych oraz wszystkich osób, które interesują się zagadnieniem budownictwa mieszkaniowego w Polsce.

Wydawnictwo cechuje ozdobna szata wydawnicza, liczy ono 260 stron druku i jest do nabycia w Związku Miast Polskich (Warszawa, ulica Zgoda 10) w cenie 6 zł za egzemplarz.

NEKROLOGI

W dniu 4 lipca 1939 r. zmarła, przeżywszy lat 52

B. P.

dr. Ernestyna Rozenblatowa

lekarz Wydziału Zdrowia Publicznego.

Zmarła przepracowała w służbie miejskiej na stanowisku lekarza lat 20

Cześć Jej pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

W dniu 17 lipca 1939 r. zmarł, przeżywszy lat 45

Ś. † P.

WACŁAW ŁACIŃSKI

emeryt miejski.

Zmarły przepracował w służbie miejskiej na stanowisku woźnego lat 12, na emeryturę przeniesiony został w dniu 1 maja 1939 r. Odznaczony był Brązowym Medalem „Za Długoletnią Służbę”.

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

W dniu 19 lipca 1939 roku zmarł, przeżywszy lat 39

Ś. † P.

KAROL MARCINEK

pracownik Wydziału Wojskowego.

Zmarły przepracował w służbie miejskiej na stanowisku kancelisty lat 5.

Odznaczony był Krzyżem Kaniowskim.

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

W dniu 20 lipca 1939 roku zmarł, przeżywszy lat 52

Ś.†P.

BOLESŁAW SIMINOWICZ

pracownik Wydziału Oświaty i Kultury.

Zmarły przepracował w służbie miejskiej na stanowisku Wizytatora Publ. Szkół Zawodowych lat 12.

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

RUCH SŁUŻBOWY PRACOWNIKÓW ETATOWYCH

ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI

ZA MIESIĄC CZERWIEC 1939 ROKU

A. MIANOWANIA I AWANSE:

urzędnicy:

Gruszczyński Stefan, referent Wydziału Wojskowego mianowany z dniem 1. VI. 1939 r. p. o. kierownika Oddziału Obrony Biernej Wydziału Wojskowego z dotychczasowym uposażeniem.

Karbowiak Jan, referent Wydziału Podatkowego mianowany z dniem 5. VI. 1939 r. p. o. kierownika Oddziału w Wydziale Podatkowym z dotychczasowym uposażeniem.

Banaszkiewicz Stanisław, warunkowy kancelista Wydziału Ewidencji Ludności mianowany z dniem 1. IV. 1939 r. etatowym kancelistą tegoż Wydziału z uposażeniem według VII st. sł.

B. PRZENIESIENIA:

urzędnicy:

Wawrzecki Leon, kierownik Oddziału w Wydziale Podatkowym przeniesiony z dniem 5. VI. 1939 r. do Wydziału Ewidencji Ludności na stanowisko kierownika Oddziału Rejestru Mieszkańców z dotychczasowym uposażeniem.

dr Łukasiewicz Karol, kierownik Oddziału Ogólnego i zastępca naczelnika Wydziału Przemysłowego przeniesiony z dniem 5. VI. 1939 r. do Wydziału Podatkowego na stanowisko kierownika Oddziału II z dotychczasowym uposażeniem.

Gallas Kazimierz, kierownik Oddziału II w Wydziale Podatkowym przeniesiony z dniem 5. VI. 1939 r. na stanowisko kierownika Oddziału Ogólnego i zastępcy naczelnika w Wydziale Podatkowym z dotychczasowym uposażeniem.

Krupecki Czesław, kierownik Oddziału Ogólnego w Wydziale Podatkowym przeniesiony z dniem 5. VI. 1939 r. na równorzędne stanowisko do Wydziału Przemysłowego z dotychczasowym uposażeniem.

Stoliński Jerzy, referent w Wydziale Zdrowia Publicznego przeniesiony z dniem 14. VI. 1939 r. do Wydziału Opieki Społecznej na stanowisko p. o. kierownika Oddziału Ogólnego z dotychczasowym uposażeniem.

niżsi funkcjonariusze:

Wieczerkowski Władysław, dozorca w Wydziale Plantacyj, przeniesiony z dniem 12. VI. 1939 r. do Wydziału Gospodarczego na stanowisko zamiatacza z dotychczasowym uposażeniem.

Piwoński Jan, woźny w Wydziale Opieki Społecznej, przeniesiony z dniem 15. VI. 1939 r. do Wydziału Zdrowia Publicznego na równorzędne stanowisko z dotychczasowym uposażeniem.

Sujka Jakub, woźny w Wydziale Zdrowia Publicznego przeniesiony z dniem 15. VI. 1939 r. do Wydziału Opieki Społecznej na równorzędne stanowisko z dotychczasowym uposażeniem.

C. PRACOWNICY W STANIE SPOCZYNKU:

powołani do służb czynnej:

niżsi funkcjonariusze:

Zabłocki Józef, emerytowany kucharz szpitala św. Antoniego Wydziału Zdrowia Publicznego, powołany z dniem 1. VI. 1939 r. do służby czynnej na poprzednio zajmowane stanowisko.

D. PRZENIESIENI W STAN SPOCZYNKU:

urzędnicy:

Jordan Tadeusz, referent w Wydziale Przemysłowym z dniem 1. VI. 1939 r.

niżsi funkcjonariusze:

Mikusiowa Wiktoria, sprzątaczką biurową Wydziału Gospodarczego z dniem 1. VI. 1939 r.

Zakowski Lucjan, rzemieślnik w Warsztatach Mechanicznych Wydziału Technicznego z dniem 1. VI. 1939 r.

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA

Organizacja policji państwowej w powiatach miejskich

Rozporządzenie Min. Spraw Wewn. z dnia 30 maja 1939 roku (Dz. U. R. P. nr 48, poz. 310) o organizacji policji państwowej w powiatach miejskich przewiduje, iż prezydenci miast, sprawujący obowiązki powiatowej władzy administracji ogólnej, w granicach swych uprawnień mogą wydawać bezpośrednio polecenia P. P. z zachowaniem przepisów § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1932 roku (Dz. U. R. P. nr 41, poz. 408).

Publiczna służba zdrowia

Ustawa z dnia 15 czerwca 1939 roku o publicznej służbie zdrowia (Dz. U. R. P. nr 54, poz. 342) nakłada na władze administracji ogólnej, samorządu terytorialnego i gospodarczego oraz instytucyj ubezpieczeń społecznych obowiązek wykonywania zadań z dziedziny zwalczania chorób i zapobiegania im. Powiatowe związki samorządowe, miasta i gminy wiejskie obowiązane są utrzymywać w miarę możliwości finansowych odpowiednią ilość lekarzy i fachowego personelu pomocniczego. Dla wykonywania zadań z dziedziny publicznej służby zdrowia ustawa powołuje następujące organa doradcze: Państwową Naczelną Radę Zdrowia, Wojewódzkie Rady Zdrowia oraz powiatowe, miejskie i gminne komisje zdrowia.

Ustawa o stanie wojennym

W myśl ogłoszonej w Dzienniku Ustaw nr 57 pod poz. 366 ustawy o stanie wojennym, stan wojenny na obszarze całego Państwa lub jego części zarządza Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Rady Ministrów. Zarządzenie stanu wojennego pociąga za sobą z mocy samego prawa zawieszenie swobód obywatelskich ze skutkami, określonymi w art. art. 3 — 7 ustawy z dnia 22 lutego 1937 roku o stanie wyjątkowym (Dz. U. R. P. nr 37, poz. 108).

Ustawa o Krzyżu i Medalu Ochotniczym za wojnę

Ustawą z dnia 15 czerwca 1939 roku (Dz. U. R. P. nr 58, poz. 378) ustanowiony został Krzyż i Medal Ochotniczy za wojnę. Odznaczenia te przysługiwać będą ochotnikom, którzy polegli lub byli ranni na wojnie, odznaczeni zostali Krzyżem Virtutu Militari lub Krzyżem Walecznych albo też przeszli pewien określony czas w formacjach walczących na froncie.

Uprawnienia do prowadzenia przemysłu rzemieślniczego i kierowania praktycznym kształceniem terminatorów

W Dzienniku Ustaw nr 58 pod poz. 381 — 384 ukazały się rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20 czerwca 1939 roku, ustalające, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół technicznych, artystycznych i rzemieślniczych należy uważać za dowód odpowiedniej kwalifikacji do prowadzenia przemysłu rzemieślniczego i do kierowania praktycznym kształceniem terminatorów.

Przepisy miejscowe o urządzaniu podwórzej.

W Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim nr 10 pod poz. 248 ukazało się obwieszczenie Wojewody Łódzkiego, podające do wiadomości zarządzenie M. S. W. z dnia 28. IV. 1939 roku w sprawie przepisów miejscowych o urządzaniu podwórzej m. Łodzi. Przepisy te weszły w życie z dniem ogłoszenia ich w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim.

Utrzymywanie w stanie sanitarnym rzeźni publicznych

Pismem okólnym z dnia 30 maja 1939 roku (Łódzki Dziennik Wojewódzki nr 11, poz. 267) Urząd Wojewódzki wyjaśnia niektóre przepisy rozporządzenia Wojewody Łódzkiego z dnia 23. IX. 1938 roku w sprawie urządzania i utrzymywania rzeźni publicznych.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie art. 151 Ordynacji Poąatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 roku nr 14, poz. 134) Zarząd Miejski wzywa niżej wymienionych do zgłoszenia się w biurze Wydziału Podatkowego przy ulicy Zawadzkiej 1 (front, II piętro, pok. 14) celem odbioru pism, nadesłanych przez Urzędy Skarbowe:

2 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na 1936, 1937 i 1938 r.

Nr. rej. wym.	2871	Groner Chaim Hersz, Mielczarskiego 24.
„ „ „	2832	Warszawski Bender, Mielczarskiego 24.
„ „ „	2824	Szarf Izaak, Żeromskiego 1.
„ „ „	2784	Erlich Moszek, 11 Listopada 79.
„ „ „	2307	Pfeffer Berek, 11 Listopada 77.
„ „ „	2370	Janas Józef, Ogrodowa 16.
„ „ „	2108	Wrocławski Józef, Zawadzka 29.

orzeczenie na odwołanie od wymiaru podatku dochodowego:

Nr. R.O.D. 18-S-38 Świczka Helena r. 1938, Mielczarskiego 12.

nakazy płatnicze na państwowy podatek od nieruchomości na rok 1939:

Nr. ks. bier.	162	Felker Anna, Krasińskiego 17.
„ „ „	449	Gerbis Olga i Perkal Moszek, Srebrzyńska 34.
„ „ „	140	Hirsohn Dawid, Pomorska 83.
„ „ „	293	Kałowski Jakub, Mielczarskiego 4.
„ „ „	156	Kozińska Leokadia, Włodzimierska 48.
„ „ „	20	Krawczyk Elżbieta Marta, Barska 10.
„ „ „	7	Lewin Lajzer, Al. I-go Maja 47.
„ „ „	73	Małż. Pawlicy Stan. i Wal., Filarecka 9.
„ „ „	286	Pęcina Wawrzyniec, 11-go Listopada 165.
„ „ „	284	Poros Tomasz, 11-go Listopada 153.
„ „ „	155	Priesz Ewald, Krańcowa 95.
„ „ „	251	Szarf Moszek-Jakób, 11-go Listopada 113-a.

5 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na 1936, 1937 i 1938 rok:

Nr. ks. bier.	356	Epelbaum Sara, Lutomska 5.
" "	293	Dabkiewicz Maria, Urzędnicza 9.
" "	75	Baran Hersz, Ciesielska 9.
" "	2856	Aspis Szulim, Rybna 5.
" "	2198	Walerczak Józef, Rybna 3.
" "	2777	Herszenberg Dawid, (na 1936 rok), Limanowskiego 37.
" "	2777	Herszenberg Dawid, (na 1937 rok), Limanowskiego 28.
" "	906	Kalchman Ruchla, Limanowskiego 25.
" "	2232	Dzięgielewski Antoni, Zgierska 112.
" "	2205	Pawłowski Zygmunt, Mackiewiczza 20.
" "	2085	Zagorowska Spółka Autobusowa, Lutomska 13.
" "	2645	Maciejewski Władysław, Zgierska 112.
" "	2654	Pajewska Bronisława, Zgierska 114.
" "	1672	Rejman Adolf, Prusa 6-a.
" "	216	Bruner Juliusz, Zgierska 56.
" "	2229	Rotenberg Lajbuś, Lotnicza 19.
" "	2742	Wawrzecki Marcei, Zgierska 124.

8 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakazy płatnicze na podatek od lokali na rok 1939:

Nr. ks. bier.	4874	Grosskopf Jakób, Południowa 28.
" "	4935	Hudyssa Hela Wilf, Południowa 28.
" "	4891	Gottheil Moszek, Północna 21.
" "	4835	Holcman Golda, Pomorska 15.
" "	4773	Cytryn Chana, Nowomiejska 3.

9 Urząd Skarbowy w Łodzi:

orzeczenia karne:

Nr. rej. karn.	22/39	Lubochiński Szmul, Cegielniana 42.
" "	37/39	Landgarten Chawa, Kamienna 16.
" "	407/39	Żelazo Szlama, Kilińskiego 40.

zawiadomienia o orzeczeniu Izby Skarbowej na odwołanie:

Nr. rej. odw.	72/37	Blicblau Dawid, Cegielniana 35.
" "	154/35	Grinberg Hirsz, Piotrkowska 36.
" "	153/36	Grossbard Izrael, Cegielniana 3.
" "	374/32	Grossbard Izrael, Piotrkowska 24.
" "	79/38	Chustecki Moszek, Cegielniana 22.
" "	132/36	Jakubowicz Mendel, Piotrkowska 50.
" "	9/35	Kempiński Wigdor Lajb, Piotrkowska 50.
" "	159/35	Ordynans Chil, Południowa 59.
" "	400/32	Rotenberg Judka, Południowa 20.
" "	139/36	Rzesławski Chaim Majer, Piotrkowska 16.
" "	67/36	Wajs Chuna, Cegielniana 16.

nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na 1934, 1936, 1937 i 1938 rok:

Nr.	ks.	bier.	3468	Heber Rózia, Pomorska 41-a.
"	"	"	533	Eisner Icek Josek, Narutowicza 36.
"	"	"	1747	„Mewa“ Sp. z o. o., Piotrkowska 18.
"	"	"	2257	Salomonowicz Majer, Piotrkowska 22.
"	"	"	2760	„Wełna“ Sp. z o. o., Piotrkowska 8.
"	"	"	1681	Mack Maria, Piłsudskiego 51.
"	"	"	3099	Redlich Mindla, 6-go Sierpnia 22.
"	"	"	3100	Salomonowicz Ruta, Piotrkowska 18.
"	"	"	1106	Sztajnsznajder Abram, Trębacka 18.
"	"	"	1318	Zylberszac Abram, Cegielniana 37.
"	"	"	166	Berger Chil Fiszel, Południowa 15.
"	"	"	3245	Bornsztajn Mendel, Cegielniana 10.
"	"	"	280	Bornsztajn Abram, Piłsudskiego 64.
"	"	"	3244	Borensztajn Rywka, Piłsudskiego 49.
"	"	"	3339	Czajkowski Moszek, Piłsudskiego 58.
"	"	"	645	Finkielsztajn Rywka, Piłsudskiego 56.
"	"	"	3328	Fromer Dawid, Piłsudskiego 58.
"	"	"	708	Frydel Godel, Narutowicza 32.
"	"	"	1624	Frydman Alter, Piłsudskiego 58.
"	"	"	3346	Goldminc Szoel, Piłsudskiego 72.
"	"	"	3341	Gutzstadt Chawa, Cegielniana 10.
"	"	"	3355	Hecht Chawa, Południowa 13.
"	"	"	3354	Hendeles Chaim, Cegielniana 25.
"	"	"	1106	Chęcińska Tauba, Cegielniana 16.
"	"	"	3153	Kamusiewicz Bajła, Piłsudskiego 51.
"	"	"	1235	Kahne Moszek Aron, Wolborska 1.
"	"	"	3364	Koral Izak, Cegielniana 18.
"	"	"	1494	Lajb Fajwel, Cegielniana 1.
"	"	"	3371	Leber Dawid, Piłsudskiego 57.
"	"	"	3299	Löwenthal Izaak, Piotrkowska 21.
"	"	"	3380	Małogold Dawid, Kamienna 1.
"	"	"	1728	Margulies Estera, Kilińskiego 40.
"	"	"	3390	Natanzon Josek Hercke, Piłsudskiego 57.
"	"	"	1857	Nussbaum Nußen, Południowa 11.
"	"	"	1917	Peter Kalman Szlama, Południowa 17.
"	"	"	2044	Rathe Kazimierz, Narutowicza 18.
"	"	"	2103	Rotenberg Josef, Cegielniana 10.
"	"	"	2288	Smietański Abram, Piotrkowska 22.
"	"	"	3487	Szac Ita, Kamienna 16.
"	"	"	2412	Szyncer Izrael Moszek, Piłsudskiego 76.
"	"	"	2496	Szulzinger Jakub, Południowa 5.
"	"	"	2509	Szwarc Sala, Cegielniana 29.
"	"	"	3212	Turkowski Mojżesz, Kamienna 1.
"	"	"	2747	Wassercyjer Abram, Cegielniana 24.
"	"	"	2816	Wolf Arje, Południowa 17.
"	"	"	3426	Zylbersztajn Jakub Mojżesz, Narutowicza 18.

zawiadomienie o pozostawieniu odwołania bez rozpatrzenia:

Nr. II. 3-502/37 Berman Abram, Kamienna 22.

**zawiadomienie o orzeczeniu na odwołanie do wymiaru podatku dochodowego
na rok podatkowy 1937:**

Nr. R. O. D. 245/37 Lewi Jakub, Cegielniana 22.
„ „ 11/38 Baruch Tauba, Cegielniana 20.
„ „ 9/38 Bugajski Dawid, Cegielniana 20.
„ „ 29/38 Feldman Mendel, Cegielniana 3.
Nr. II. 3-351 38 Kozłowska Rywka, Cegielniana 17.
Nr. R. O. D. 83/38 Lipszyc Jochenem, Narutowicza 2.

**zawiadomienie o zaliczeniu do ryczałtu w podatku dochodowym
na lata podatkowe 1939 i 1940:**

Glatt Lajb, Cegielniana 13.

Po upływie czterech tygodni od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim doręczenia uważa się za skuteczne.

Łódź, dnia 13 lipca 1938 roku.

DROBNE OGŁOSZENIA

Amzel Efroim, zam. przy ul. Limanowskiego nr 8, zagubił numer rejestracyjny rolwagi nr 1158, wydany przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Bełdowska Adela, pracownica Wydziału Zdrowia Publicznego, zam. przy ul. Przędzalnianej nr 53, zagubiła legitymację służbową wydaną przez Zarząd Miejski w Łodzi.

Czajkowski Władysław, zam. przy ul. Waryńskiego nr 10, zgłasza o skradzeniu kwitu zastawniczego na pożyczkę inwestycyjną, wydanego przez K.K.O. m. Łodzi. Numer pożyczki 66-8-1814.

Działoszyński Moszek, zam. przy ul. Piłsudskiego nr 48, zagubił kartę rzemieślniczą wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego za nr 7187 dnia 29 listopada 1932 roku.

Fajnkind Szymon, zam. przy ul. Kopcińskiego nr 93, zagubił potwierdzenie zgłoszenia na prowadzenie przedsiębiorstwa robót betonowych, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Fajnkuchen Lajzer, zam. przy ul. Wolborskiej nr 21, zagubił potwierdzenie zgłoszenia na eksploatację dorożki samochodowej nr rej. T 45170 (nr koncesyjny 110) wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Ferszt Hersz, Marysińska 29, zagubił znak rejestracyjny na platformę za nr 1999, wydany na rok 1939 przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Goldsztajn Jakub Majer, zam. przy ul. 11-go Listopada nr 29, zagubił potwierdzenie zgłoszenia na prowadzenie zakładu cholewkarskiego, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Grynberg Chaim zagubił kartę rzemieślniczą na prowadzenie warsztatu garbarskiego wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Kowalczyk Stefan, robotnik Wydziału Plantacyj Zarządu Miejskiego, zam. przy ul. Andrzeja nr 37, zagubił legitymację służbową tramwajową.

Kunce Adolf, zam. przy ul. Kilińskiego nr 211, zagubił dowód osobisty wydany przez Wydział Ewidencji Ludności Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Łada Bronisława, zam. przy ul. Słowiańskiej nr 17, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia na prowadzenie handlu win i wódek przy ul. Nawrot nr 81, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Mozelsio Wolf, zam. przy ul. Żórawiej nr 22, zagubił kartę rzemieślniczą na prowadzenie garbarni, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Orenbuch Lipman Noech, zam. przy ul. Drewnowskiej nr 16, zagubił kartę rzemieślniczą wydaną w roku 1928 przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Psuja Józef, beton-ubijacz Wydziału Technicznego — Oddziału Drogowego, zam. przy ul. Poznańskiej nr 18, zagubił legitymację służbową tramwajową.

Rosenblatt S. Sp. Akc. Wyrobów Bawełnianych, Łódź, ul. Żwirki nr 36 — zagubiono numer rejestracyjny pojazdu konnego nr 1011, wydany przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Szpic Mordka, zam. przy ul. Narutowicza nr 5, zagubił zezwolenie na ubój rytualny, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego na miesiąc lipiec 1939 roku za nr 174 w dniu 30 czerwca 1939 r.

Sucheckci Hersz Lajb, Bazarna 4, zagubił prawo jazdy dorożkarskiej, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego dnia 5 maja 1939 r. za nr 187.

Vogel Roman, zam. przy ul. Piotrkowskiej nr 174, zagubił kartę rzemieślniczą nr 4105 z dnia 4. X. 1928 r. wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Związek Spółdzielni Mleczarskich, Gdańska 184, zagubił znak rejestracyjny nr 2512 wydany na rok 1939 przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.
